

Romulus Dan
BUSNEA

POVESTEA UNUI DISCURS MEMORABIL...

De luat în seamă, acum, când suntem în pericol de a fi puși la zid de armele mediatic: nu uitați trecutul, valorile, credința...

Au trecut mai bine de 35 de ani de când la Universitatea Harvard (SUA), marele scriitor, gânditor și dezident rus, **Alexandr Soljenițin** (deținător al Premiului Nobel pentru Literatură acordat în 1970), a rostit în fața unui numeros public, acel discurs de neuitat, anticomunist și antioccidental, dar profund umanist și spiritual (ce va fi reprodus în întregime la sfârșitul acestui scurt expozeu), menit să avertizeze asupra declinului unei lumi tot mai supusă degradării morale și spirituale, tot mai învrăjbită de dominația supremă a banului („etalonul universal”, „criteriul suprem de valoare”), mai lipsită de repere, de valori...

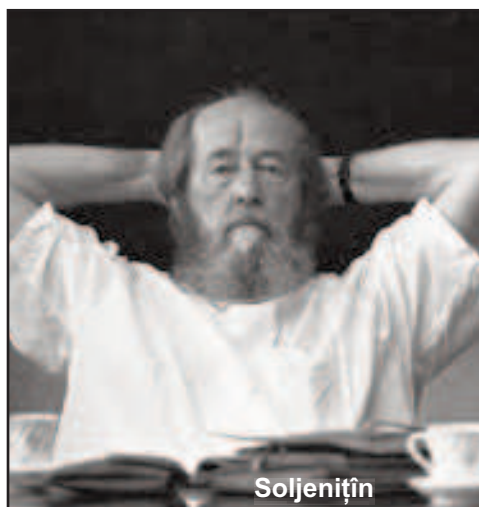
Despre „greșelile de tactică culturală” ale lui Soljenițin, așa cum de fapt erau catalogate de către unii autori americani principiile care au stat la baza criticilor sale vehemente îndreptate spre pilonul occidental, scriitorul și traducătorul Sorin Lavric, evidențiază următoarele:

„Prima este că a lezat orgoliul intelectualilor europeni, reproșându-le frica de a-și recunoaște simpatiile comuniste din tinerețe, simpatii din cauza cărora spațiul cultural dintre Paris și Berlin a fost dominat în anii '50-'60 de aberațiile troțkiste ale lui Sartre și ale Școlii de la Frankfurt. În plus, neputința intelectualilor de a recunoaște că au fost vectorii unor concepții socialiste îi împiedică să admită azi că, fără un proces de conștiință obligatoriu, credibilitatea lor actuală e viciată. În al doilea rând, Soljenițin a iritat cercurile universitare americane, divulgându-le corectitudinea politică și obtuzitatea cu care lansează lozinci de toleranță egalitaristă, o altă variantă, în ochii rusului, a aceluiași model de omogenizare proferat de biroul politic al lui Lenin. În al treilea rând, Soljenițin a criticat etosul american, afirmând trei lucruri: **1) în condiții de liberalism fără limite, omul e condamnat să-și piardă sufletul; 2) progresul tehnic nu aduce ridicare morală; 3) Occidentul nu mai are idealuri de sorginte clasică, preocuparea lui capitală stînd într-o derizorie luptă pentru țeluri economico-financiare.** Și cum declinul unei lumi începe cu stingerea valorilor ei spirituale, nu e de mirare că degradarea Apusului e vizibilă.

În al patrulea rând, separarea politicii de morală, care este principala trăsătură a conduitei în cancelariile apusene, este fală din care etosul occidental își va trage pieirea”.

În acel discurs fulminant, Soljenițin a produs multă vâlvă, chiar reacții acide și înfierbântate ale publicațiilor americane, care se așteptau doar la o poziție anticomunistă a acestuia și nu la o analiză lucidă cu privire la democrația occidentală, în speță a celei americane, care pentru scriitorul rus lăsase un gust amar, căci în accepțiunea lui, societatea occidentală se înalță în principiu, pe criteriul dreptului, adică neglijând referințele morale veritabile, acest mod de gândire juridică fiind supus înțepenirii. De obicei, lumea nu urmează în politică „imperativele morale, și tot astfel se întâmplă adeseori în viața socială”.

Pentru Soljenițin, libertatea este o noțiune ce a fost deviată cu timpul spre o dezlănțuire a pasiunilor, fiind de partea forțelor răului, pentru ca nimeni să nu-și vadă limitată „propria libertate”. „Conștiința răspunderii omului în fața lui Dumnezeu și a societății s-a estompat”, spunea celebrul scriitor rus. Chiar și în presa liberă, dominantă nu este spre mirarea unora libertatea de opinie, ci dictatura modei politice, una care de altfel și conduce spre o surprinzătoare și nedorită uniformitate

Soljenițin

de opinii, fapt ce a produs o seamă de controverse în și după momentul discursului.

De asemenea, Soljenițin a accentuat și ideea potrivit căreia ideologia dominantă care nu pune pe primul plan acumularea de bunuri materiale, confortul atât de apreciat, aduce cu sine în Occident și în special în America, o „moleșală a caracterului uman, un declin periculos al curajului și a voinței de autoapărare așa cum acestea s-au manifestat în timpul războiului din Vietnam”, sau într-o „neputință dezorientată în fața terorismului”.

Sigur că toate aceste aspecte își au sorginea într-un umanism antireligios, trăsăturile fiind comune în concepția față de lume care domnește în Occidentul de azi, precum și în comunismul care a mai rămas.

La finalul discursului, Soljenițin a afirmat cu toată tăria că mizeria umană a ultimelor decenii provine de la „acordarea unei atenții exagerate transformărilor politico-sociale, pierzându-se din vedere *Întregul și Valorile Supreme*”, și că, singura salvare constă în redescoperirea valorilor morale, întru înălțarea lor la o nouă treaptă de gândire și simțire.

Deși mass-media americană s-a lansat într-o serie de atacuri furibunde asupra lui Soljenițin, folosind o multitudine de invective pătimate, precum „partizan al războiului rece”, „fanatic”, „mistic ortodox doctrinar feroce”, „romantic al politicii” s.a., alte articole i-au adus elogii: „Viața spiritului se află în pericol peste tot în lume. Trebuie recitit discursul de la Harvard nu ca pe un atac împotriva noastră, asupra americanilor, ci ca pe un apel către întreaga familie a omenirii”. Iar un comentator politic american a ținut să precizeze după acest discurs: „Nicio țară sănătoasă n-ar accepta în centrul conversațiilor criminalitatea și narcomania noastră, pornografia, sexualitatea și copiii prea răsfățați. Semănăm cu Sodoma și Gomora. Lăsată de capul ei, libertatea riscă să ducă la haos. Tot ce a spus el este adevărat, deoarece, o societate care permite dezvoltarea tehnologiei într-un vid moral și etic seamănă cu un om grav bolnav, care este menținut în viață cu ajutorul plămânilor și rinichilor artificiali”...

Un discurs ce va rămâne veșnic întipărit în conștiința tuturor celor care vor să schimbe ceva din înfățișarea hădă a lumii de astăzi... Iar geniul absolut al spiritului alității românești, **Mihai Eminescu**, a prevestit, a anticipat în mare măsură, cele ce se întâmplă astăzi în societatea umană:

„*Vom avea de-acum înainte dominația banului internațional, impusă de străini; libertatea de muncă și tranzacțiuni; teoria de luptă pe picior în aparență egal, în realitate inegal. Și, în această luptă învinge cel pentru care orice mijloc de câștig e bun. Urmare ei, capitalul, care ar trebui să fie și să rămână ceea ce este prin natura lui, adică un rezultat al muncii și, totodată, un instrument al ei, e, adesea, ca posesiune individuală, rezultatul unor uneltiri vinovate, a exploatării publicului prin întreprinderi hazardate și fără trăinicie, a jocului de bursă, a minciunii*”. (extras din textele publicate în presa vremii de **Mihai Eminescu**).

Revista PLUMB este editată de Primăria și Consiliul local ale Municipiului Bacău

Cărțile sărbătorilor... 2

...Tomul pus în circulație de profesionistul într-ale arhivisticii literare și istoriei literaturii, Nicolae Cărlan, îndeplinește mai multe funcții. Un cititor, inițiat însă cât de cât în citirea literaturii din anii '50, se va întreba cinstit, și nu știm cât de repede i se va putea răspunde, pornind de la forța unui talent excepțional ca al lui Labiș, în intersecție cu o epocă dominată de toxine ideologice...

Pe urmele lui Labiș 6

...În ce privește celălalt text, vocabula *clonț* nu e o noutate. În toamna anului fatidic, Labiș scrie o poezie cu acest titlu, în care versul „clonțul toamnei reci” e posibil să fie o referire ascunsă la una din obsesiile poetului. Tot metaforic, cuvântul apare, prin sinonim, și în *Muntele cântă* într-o imagine memorabilă: „Tapinele scurmă cu ciocul de fier”. În fine, învolburarea apelor deltei din *Baladă* trec „Peste clonțu-i înalt și ascuțit al unei lotci”...

Et in Arcadia ego... 9

...Cei ce l-au numit pe Stalin „părintele popoarelor” erau normali la cap? Dar papagalii roșii ce l-au etichetat pe N. Ceaușescu ca „geniul Carpaților” erau teferi cu mintal sau îl batjocoreau în hiperbole stridente? Din păcate, derapajul moral nu este incriminat psihiatric.

Camelia Radu, versuri 14

....ce iarnă fără de icoană
a venit în oraș
soldat alungat din tranșeea
Polului Nord
cu jambiera răsului roasă...

Răspunderea pentru opiniile exprimate revine în exclusivitate autorilor

ISSN 1841-9437

Cărțile sărbătorilor de iarnă –

* Nimic mai frumos decât o alăturare de cărți, la început de an, cu și despre poezie. Calistrat Costin, Nicolae Labiș, Cristina Ștefan – aceasta în numele unui cenaclu întreg din spațiul virtual, ne propun sensibilității noastre sensuri și variante ale expresivității Poeziei. Dar cât de deosebiți sunt? Un poet al actualității noastre, altul căzut pradă în-tâlnirii dintre inocență, talent și agresiune ideologică stalinistă, alții care se manifestă online cu dezinvoltură și ilimitată imaginație în spațiul virtual! Ce și cât va rămâne, cât se mai poate extinde Poezia?

* **Re-versurile** lui Calistrat Costin. Încă din volumele anterioare, poetul băcăuan a dat semnalul expresiei imaginilor nevăzute, ignorate, ori enigmatice ale unor situații și tablouri ale Cetății, cele în contrast izbitor cu aspectele cunoscute. Creatorul de poezie, cum am și observat altădată, este și dotat pentru aceasta. Dealtfel, nici nu intră în contrast cu poezia secolului XXI; dimpotrivă. Bolgiile realului, adierile visului și strălucirile diamantine ale cărților fundamentale continuă să ne facă, și în 2014, cu mâna, din poemele lui Calistrat Costin. Au apărut însă și unele nuanțări noi, căci procesul creator are totdeauna continuitatea lui inefabilă.

Ca de obicei, C.C. își declară net, sfidător chiar, poziția în lumea sa, în univers și în propria existență. Coperta volumului, policromă și violent suprealistă, semnată de Dionis Pușcută, i se potrivește mănășă, exprimând dilema opțiunii dintre înger și Mefisto, deosebiți doar coloristic, pentru că anatomic-formal cei doi sunt

cute. Socrate, Kant și Nietzsche, unii iluminați parcă n-au fost totdeauna prevăzători. Volumul începe cu un poem-replică la *Cartea Sfântă*, intitulat **Pace nouă**. Ritmica ovală a sintaxei și asprimea fonetic-fonologică a enunțurilor imploră **Prințul Păcii** ca „oamenii să nu mai deprindă «arta războiului»”. Prozaismul limbajului face casă bună cu „realismul cotidian”, iar duritatea imagistică trimite adesea, prin dedublare, la autorul „florilor răului” (**Îmblânzire**). În acest poem-pamflet baudelafrican, după o violentă confruntare cu sine, eul constată că el însuși era atât agresorul, cât și victima: „Crezusem că am (mai) îmblânzit un monstru, dar / n-am avut noroc, / re-îmblânzit am fost tot eu / (**A căta oară!**)”. Într-un alt poem, revine metafora scenei, observându-se cât de spectaculoasă este iluzia realității în actul teatral, atotputernic încă de pe vremea lui Shakespeare (**Ca în realitate**). Adevărul, aparențele, iluzia și realul crotopitor se concurează frenetic, sugerând că, de fapt așa a fost în toate formele activității umane (în justiție; la așteptarea trenului într-o gară aglomerată, sau în birtul „pui de lup”): „Avocații dreptății vor toți adevărul lor, / avocații apărării și ai acuzării, și ei / cu speranțele lor, / procurorii tună și fulgeră în numele legii / judecătorii, asemenea, cată să țină / cumpăna dreptății, / toți, dar toți se bat cu pumnii în piept” (**Procese pe cinste**). „Bătaia vântului, bătaia ploii, vreme de / câine (ce ființă minunată!), vremuri / vremuri / de oameni, peroane, megafoane, beatoane, copertine găurite anume să treacă [...]” (**Călătorie în suc propriu**). Dar nimic nu e **Ca la circ**, unde „Orchestra bubuie, galop, vacarm, infern, / dresuri de cai mascați, câini, lei, șerpi, / capre, jongleri, fete zburătoare, struți, / pehlivani, măscăriciul îi face pe unii / să râdă, pe alții să-și scuie în sân, / arată ca dracu (...)”. Funambulesc și impre-

nal, ne învăluie tot mai clar un cântec ratat, de o tristețe sfâșietoare, încercând recuperarea întregului lirism al volumului de poeme: „**A explodat în plin concert o vioară, / ar fi trebuit pesemne o serie de cântece / făcute țândări la carnavalul lumii / agonizând sub vremi**” (**În semn de protest**).

După cutare poem, în care suportăm, ca și eul poetic, invazia banalității, suntem asediați de cavalcada cârcotașă ce răstoarnă în revers axiomele tezaurului umanitar acumulat prin milenii: fals – „**Nu există timp real**”; „**Cu cât îmbătrânești, cu atât înveți mai mult**”; „**Popoarele există spre a fi înșelate**”; „**Spectacolul naturii este întotdeauna frumos**” ș.a.m.d. (**Replici**). Te întrebi ce mai rămâne? Chiar nimic? Ba se întrevede ceva: acea zeităte a Poeziei: „**Prinț, trac, vlăstar de muză, / îmblânzitor de fiare, / versuitor divin, / martir al fanteziei de-a nu orbi / deplin / la-ntoarcerea-ntr-o vînt / din păguboasa vîntătoare – / omul acesta minunat / cu inimă de zeu / și gând imaculat / ne-a dăruit legat / un snop de imnuri / și-ndemnul blestemat / să ne-adăpăm pe săturate / la vama nemuririi / din apa mereu proaspăt otrăvită / în balta nemuririi**” (**Orfeu**). Era singura salvare posibilă.

** De la Cenaclul literar **Lira 21**, avem o **Antologie de poezie și proză**. Când am mai citit producțiile acestei grupări, am perceput marca spontanității, limbajul neologic, precum și lirismul intelectual al acestor slujitori ai literaturii, legați prin creație, dar respirați în toată țara. Cristina Ștefan a făcut o selecție inspirată și generoasă, așezând într-o carte de aproape cinci sute de pagini – apărută cu sprijinul Consiliului Județean Bacău, vreo treizeci și cinci de slujitori ai Poeziei și nouă ai Prozei. Acești liriști – după cum își spun ei – au vârste foarte diferite, trăiesc în localități dintre Banat și Suceava, ori între Giurgiu și Maramureș, dar au în comun – în afara de ce am scris mai sus – zborul ficțiunii

vati Gardner, Sorin Coadă, Cezarina Adamescu și alții. E un viitor subiect incitant pentru teoreticienii literari și psihologii creației să analizeze acest tip de literatură – de la momentul creator până la difuzare și receptarea de către public. Am remarcat poemul **Ritual** de C. Șt. de la p. 330 și **Nostalgie** de M.Z.G. de pe p. 410, între altele.

***) Destinul dramatic al unui poet de talent ne revine în atenție prin volumul monumental realizat de cunoscutul septuagenar – cum îi place să-și spună – Nicolae Cârlan, băcăuan trăitor în Suceava, arhivist și istoric literar cu bună notorietate, volum intitulat corect și impresionant **Nicolae Labiș - Opera Magna**. „**Ediție îngrijită, text stabilit, Cu-vânt înainte, note, precizări și comentarii**” de Nicolae Cârlan, în care sunt frumos alinate 1295 de pagini cu **Poezii antume; Poezii postume; Alte genuri și specii literare; o bogată Addenda. Referințe critice** (selectiv); evocări și exegeze critice de editorul Nicolae Cârlan, Gheorghe Tomozei și alții. Neîndoind, această ediție critică, bibliofilă, cu un aparat critic impresionant și o listă exhaustivă a edițiilor parțiale apărute – tânărul poet devenise un clasic la 21 de ani și intrase în manuale – va rămâne, credem, o bornă de hotăr, nu doar în cunoașterea unui destin de poet, ci și în aprecierea vieții literare postbelice, mai ales pentru anii neostalinisti români.

Tomul pus în circulație de profesionistul într-ale arhivisticii literare și istoriei literaturii, Nicolae Cârlan, îndeplinește mai multe funcții.

Un cititor, inițiat însă cât de cât în citirea literaturii din anii '50, se va întreba cinstit, și nu știm cât de repede i se va putea răspunde, pornind de la forța unui talent excepțional ca al lui Labiș, în intersecție cu o epocă dominată de toxine ideologice: Poezia de talent poate fi propagandistică? Labiș cântă osanale Cincinalului și lui Stalin, criminalul veacului său (căci l-a depășit pe Adolf Hitler!);

Ce se întâmplă cu arta adevărată în vremuri confuze, ticăloșite (căci într-un text analitic, Alex. Ștefănescu afirmă – e în volum – că Labiș „putea ridica orice la înălțimea poeziei”);

Cum trebuie, atunci, citite poemele lui Labiș marcate bine de timpul său? (**Comunistului; Partidului**);

Cât s-a înșelat marea critică făcând unele aprecieri despre Labiș cel puțin confuze, ambigue? (G. Călinescu – „poet format”; Tudor Vianu – „poet angajat”; Vladimir Streinu – „are o rezonanță luptătoare... ce va lumina și Poiana Mărului”); poate aceste întrebări s-au mai pus, dar când ai în față tot ce a scris Labiș, îți năvălește în minte confruntarea dintre inocență și viziunea unui mare talent considerat „fermentul unei grupări insurgente”, care a fost răpit de „pasărea cu colț de rubin”. Nicolae Manolescu observă că „locul inocenței îl ia... sarcasmul, amărăciunea satirică”, iar Eugen Simion distinge că „are un sens polemic de la început”.

Deși este evident că Labiș e o victimă a utopiei marxist-leniniste, rămâne întrebarea: Ce îl poate orbi pe un mare talent ca să nu întrezărească valoarea estetică a Poeziei?

Dezbaterea va continua... cândva. Masivul volum al lui Nicolae Cârlan oferă o bază de lansare a ei în contextul actual, poate mai lucid, mai detașat.

*Calistrat Costin, **Pe contrasens...**, Editura „Ateneul Scriitorilor”, Bacău, 2014

** x x x **Antologie de poezie și proză**, Selecție de Cristina Ștefan, Artbook, 2014

*** **Nicolae Labiș, Opera Magna**, Ediție îngrijită de Nicolae Cârlan, Editura „Lidana”, Suceava, 2013

aproape identici. Se vede că graficianul a citit atent poemele.

Ce impresii generale se cristalizează la sfârșitul celor o sută de pagini? Poetul nostru rămâne reflexiv și oniric precum înainte, dar se lasă mai des parcă, sedus de sarcasm și dezamăgire, defulându-și amărăciunile prin calambururi și jocuri lexicale. Cum am mai observat, fixația semantică și textuală nu-i convin poetului, are un spirit deosebit de mobil, ca un Ariel complet slobod, pornit mereu spre descoperiri neașteptate. Ne gândeam că poate e aici și poezia unei vârste, când omul constată că toate lucrurile au fost spuse, toate cărările bătorite și sensurile existenței epuizate. Erudiția, care altădată catifela parcă imaginarul, acum devine, parțial, o sursă de încrâncenare și de asediere a filosofiei secolelor tre-

vizibil, spectacolul lumii se derulează pe o scenă uriașă, unde râsul și tabloul grotesc se îngăduie cu tristețea și sentimentul de finis. Îți mai rămâne doar dilema de a te decide, ori nu să-ți donezi stăruul științei pentru „progresul” medicinei, ca în Disecții; mai ales că „Zilele sunt cam la fel / unele cu celelalte”, iar pretextul nietzschean al morții Demiurgului revine cu aplomb, după ce „crainicul”, care a vorbit primul despre asta „A înnebunit pe loc! / (totuși a mai dus-o un timp, / ce-i drept «legumă»)” (**Polemică**). Ca poezii blestemați dintr-un alt veac, autorul volumului **Pe contrasens...** și-a pierdut orice speranță, din moment ce „Ți-ai părăsit, Doamne, fiul iubit, cel mai iubit, / l-ai lăsat în ghearele mulțimii” (Doamne, de ce l-ai părăsit?!). Dar, surprinzător, când totul părea pierdut într-un suprealism infer-

într-un imaginar al mileniului al treilea, spiritul ludic stimulat de grație și reflexivitate, precum și tentația inefabilului sugerate chiar de graficianul cărții – Anișoara Iordache – ea însăși autoare de versuri originale, care s-a întrecut pe sine în imaginile emblematice ale celor antologați; pentru fiecare s-au notat datele principale – locul și anul nașterii, studii, debut etc., ceea ce e important, căci, iată, un tânăr poet e pianist la 17 ani în Timișoara, iar un alt autor de poeme e septuagenar. E adevărat, apare și unul din dezavantaje, căci, dintre ei, pe unii îi ascunde anonimatul internetului, ori acest tip de creație, în care individualizarea pare că suferă prin relativa uniformizare stilistică. Sigur, pe unii i-am citit din cărțile apărute, pe care le-am răsfoit cu delectare: Cristina Ștefan, Mariana Za-

DINCOLO DE ORIZONT

Atrasă de frumusețea titlului, dar, mai ales de câteva fraze ce mi-au stârnit curiozitatea, mi-am luat răgazul necesar pentru a citi recent apăruta carte DINCOLO DE ORIZONT, autor Ioana Heidel, volum ce a fost tipărit la Craiova, Editura SITECH, 2013.

Ne aflăm la o răscruce de drumuri și nu mai știm pe care drum să o apuc înapoi spre casă. Cei trei călăreți s-au apropiat într-o goană nebună spre noi. Ne-au înconjurat și s-au rotit de câteva ori în jurul nostru, în timp ce praful spulberat mi-a tăiat vederea și orientarea. Nu am avut timp să deslușesc ce se întâmplase, însă mi-am simțit inima înjunghiată, în vreme ce mâinile mele întinse te căutau în necunoscut. Abia când țărâna se mai așezase, mi s-a luminat calea. Am strâpuns orizontul cu răcnetul și cu privirea neputincioasă. Dispăruseși dincolo de orizont...

Depășind abordarea estetică a cărții, încerc să-mi traduc conținutul, din punct de vedere al cititorului de rând și constat că la finalul volumului se află o impresionantă experiență de viață, tășnită chiar de la izvor, altfel spus, nu dintr-o închipuire deformată. Prin urmare, conținutul autobiografic al acestei cărți nu-i scade valoarea literară, ci dimpotrivă, lectorul descoperă cu fiecare filă parcursă ipostazele unei adevărate eroine.

Scriitoarea IOANA HEIDEL filtrează cu exageratul simț al exigenței noțiunea de timp,

apropierea și distanțarea, dreptatea și nedreptatea socială, epoca comunistă și postcomunistă, deportarea sașilor din Ardeal, ajungând la situațiile limită ce o determină să ia decizii și-n al doisprezecelea ceas. Lectura captivează de la primele pagini, cititorul descoperă pe rând profunzimea, realitatea și frumusețea satului de câmpie, acolo unde autoarea a văzut lumina zilei pentru prima oară, farmecul anilor de școală și perioada studenției, obiceiurile din Oltenia și Ardeal, vorbirea specific oltenească, pun-ctat de proverbe, cariera de inginer la Sighișoara, dublul rol, de mamă și soție, viața petrecută printre sașii din Transilvania... toate aspectele prezentate oferind lectorului posibilitatea de a se revedea în anumite ipostaze.

Cartea Ioanei Heidel este, într-un fel sau altul, unică, după cum o viață nu seamănă cu alta. Pornind pe firul epicului, descoperim nemijlocit raportarea la sine, dar în același timp scriitoarea ancorează în viața socială, semnalând sărăcia spitalelor din România și lipsa de interes a medicilor, descrie viața și istoria sașilor din Transilvania, deportați în Rusia, nu oricum, ci prin mărturia unor persoane ce au trăit aceste momente, confesiuni ce rămân ca un document istoric peste timp. Frazele ample, bine gândite, îl captivează pe cititor și-l transpun în miezul narațiunii. Se poate vorbi în cartea Ioanei Heidel de fenomenul actualizării vieții care trece atât de repede. Vine o vârstă când persoanele sensibile nu-și pot încheia natura existențială, fără să lase ca mărturie atitudinile de principiu ce le-au marcat, cu siguranță, existența.

Iată cum apare orizontul temporalității în cartea Ioanei Heidel, unde ireductibilul capătă proporții gigantice, totul este pus și analizat sub lupă, hotărârile nu deschid perspective filozofice, ci se confruntă cu dificultățile pe care scriitoarea este capabilă

să le soluționeze fără șovăire. Ioana Heidel dispăre dincolo de orizont, ca să revină cu forțe proaspete.

Cei aproape treizeci de ani petrecuți în Germania, nu fac altceva decât să o înstrăineze pe moment și să-i dea simultan posibilitatea de a-și crea propria imagine, de a se raporta la întreg universul, de a-și spori simțul nuanțelor și al valorii. Drumul spre necunoscut, metaforic spus Dincolo de Orizont, ne dezvăluie modelul unei exemplare mame care luptă pentru a salva viața unicului fiu, o luptă neobosită până la ultima picătură de speranță, timp în care își folosește propriile arme, fără să evite obstacolele, nu puține ca număr.

Aveam loc spre fereastră. Trenul a pornit și din ce în ce viteza a crescut, că la un moment dat, cu greu mai puteam urmări natura de afară. Doar când treceam pe lângă un sat mai îndepărtat, puteam să deslușesc forma caselor ce rămăneau în urma privirii mele. Hendrich și-a rezemat capul de mine și după câteva minute a adormit. Era obosit. Stresul și trezitul de dimineață se simțeau. Am deschis ochii, lăsându-mă dusă de tren, în goana lui nebună, pe drumul cel lung, unde soarta ne predestinase să căutăm ceea ce lui Hendrich îi lipsise, sănătatea. Eram martora renașterii fiului meu, pluteam de fericire, fiindcă și fără aripi simțeam cum străpungeam înălțimile cerului, cum învingeam imposibilul, dar, mai ales, eram mândri că ne decidese pentru cel mai valoros din tot ceea ce există. Ne hotărâsem pentru viață.

Neîndoișor, lectura cărții îi dă cititorului posibilitatea de a descoperi pe viu arena de luptă și dificultățile pe care autoarea și, în același timp, eroina cărții le depășește cu succes de fiecare dată. Supremația voinței și încrederea în propriile forțe o determină să urmeze în Germania INFORMATICA și MEDICINA, să se sustragă temporar neliniștii, găsind echilibrul în varii preocupări. Lupta cu fortuitul o capacitează... motivul visului, al destinului, al drumului... apar în volum, zvâcnind de complementarități. Cartea Ioanei Heidel nu este un capriciu, scriitoarea escaladează civilizații, iar spirala drumurilor nu o sperie, nu-i anulează hotărârile, ci îi declanșează dorința de a ști mai mult.

Adaptarea la noile condiții de viață, printre sașii din Ardeal, unde ajunge datorită căsătoriei cu un neamț din orașul Sighișoara, cât și în Germania, spre care pleacă cu tot riscul, ca să-și salveze fiul, sunt elemente ce trezesc curiozitatea per-manentă a lectorului. Dimensiunea riscului, a neprevăzutului îl ține pe cititor cu sufletul la gură, prezentul volum fiind fără putință de tăgadă, o sinteză a luptei cu viața și pentru viață. Triumfătoare în toate aceste încercări, deloc ușoare, Ioana Heidel trăiește la finalul cărții o victorie aparte, bucurându-se de fiul salvat și de cei trei nepoți, timpul având acum o altă măsură.

Structura polifonică a cărții **Dincolo de Orizont** pune în lumină resursele interioare ale personajului principal, în primul rând, apoi, al naturii umane, în general. Frazele sunt ample, închegate mai mult prin juxtapunere, dialogul probează structura morală a personajelor, structură ce rămâne aproape neschimbată. Ajungând la finalul cărții, m-am simțit ca un călăreț singur, purtat pe aripa timpului, descoperind câți oameni ne sunt alături de-a lungul vieții, așa cum de tot frumos spune Ioana Heidel:

Dacă ar trebui să mă adresez vreodată semenilor și buclăii de pământ străbune, din care m-am plămădit și unde mi-au rămas rădăcinile adânc implantate, nu aș ignora să ascult glasul inimii, nu aș pregeta să o pun pe primul plan pe ea, cea care nu și-a pierdut de-a lungul vieții cu nimic din intensitate, mândria de a fi oltean... Ca să încheg ideile acestei cărți, mi-ați sărit cu toții în ajutor, cei ce ați fost destinați să-mi treceți calea și cei ce mi-ați fost destinați să vă întâlnesc. De unii m-am apropiat mai mult, de alții mai puțin și au fost momente când am suferit pentru cei ce nu m-au meritat.

Arta literară a Ioanei Heidel constă în forța de persuasiune, în încărcătura afectivă a frazelor ce ajung cu ușurință drept la sufletul cititorilor, care își vor sclda sufletul în apele limpezi ale copilăriei și tinereții, vor călători prin vremuri, ajungând la concluzia că timpul este măsura tuturor lucrurilor.

Elena Adriana RĂDUCAN

Ionel NECULA

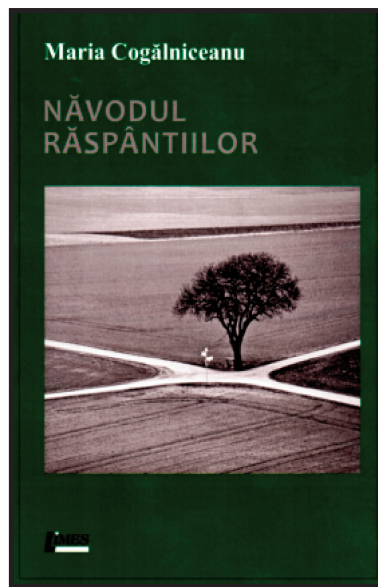

Maria Cogălniceanu la năvodul răspântiilor

Dintre scriitorii răsăriți în arealul spiritului brăilean și care ventilează sporitor toposul bătorit cândva de năbădăioasa Chira Chiralina, îi țin în grații neconsumate pe poeții Maria Cogălniceanu și pe Aurel M. Buricea – două nume de rezonanță în literatura noastră actuală. Le aștept cu înfrigurare aparițiile livrești și-i citesc, de fiecare dată, cu aceeași înfrigurare neostoită.

Nu știu cât contează în economia acestor rânduri exegetice, dar amintesc aici, fie și frugal, en passant că poeta a fost o vreme prin apropierea lui Noica și-a purtat cu filosoful pălănișan o corespondență bogată, cu multe aprecieri și recunoașteri din partea filosofului. Și mai amintesc, tot așa trecător și fără arătările aferente, că Maria Cogălniceanu nu este numai poetă, c-a cercetat, cu rigoare și discernământ, evoluția spiritului brăilean, c-a identificat personalitățile brăilene risipite prin țară, le-a apropiat de locul obârșiei lor organizând cu ei întâlniri publice, întreținând o bogată și relevantă corespondență, reconstituind irizările spiritului brăilean dintr-o epocă apusă, cea interbelică, ventilată de atâtea personalități copleșitoare, de la Nae Ionescu și Perpesiciu la Anton Dumitriu și Edmond Nicolau.

Nu știu câte recunoașteri a cunoscut din partea autorităților brăilene, dar poeta Maria Cogălniceanu chiar a fost un ferment al spiritului brăilean, care a încercat, atât cât i-a stat în putință, să revigoreze câte ceva din vechile tradiții ale mișcării culturale de altădată și să imprime

locului o direcție de evoluție robustă, stenică și izbăvitoare.

Vorbim însă despre ultima sa ispravă literară, **Năvodul răspântiilor** (Editura Limes, Florești-Cluj, 2013), unde regăsim aceeași tonalitate sobră și gravă cu care ne-a obișnuit din volumele anterioare.

Ceea ce surprinde în această nouă alcătuire este varietatea pretextelor aduse în partitură lirică, înfrigurarea cu care poeta atrage în năvodul său liric fapte de viață obișnuite cărora le extrage sâmburul semnificațional, le conferă o imperială demnitate poetică și le

salvează din cadrele anonimatului pântecos. Dacă ar fi să admitem ideea lui Kant în privința celor două forme apriorice ale sensibilității umane – spațiul și timpul – atunci putem spune și despre poezia Mariei Cogălniceanu că se resoarbe cu precădere din înfiorarea produsă de târâmurile pe care autoarea le-a străbătut și le-a asumat afectiv, pasional, ființial. Regăsim în volumul său o anumită geografie exotică din care nu lipsește Mediterana, livezile cu rodii, coloanele de chiparoși, de palmieri, iar unul dintre ciclurile sale lirice, Secvențe balcanice, chiar se revendică din geografia balcanică, bătorit cândva de focoaia **Kira Kiralina**.

*Ardeii înșirați pe ață,
puși în șiraguri la uscat*

*pentru iarnă
îmi aduc în privire bazarul
cu mirodenii din Istambul
și tânăra hazaică din Moldova
dansând cu sâni aproape goi,
trăgându-l spre acești*

*doi pepenași
pe bărbatul țigănos din barul
de noapte
impudore carnală, colier
roșu-coral
mișcându-se pe trupul
umed, încins.*

*Eros cu buze groase
Mirosind carnea tânără
a curvuliței.*

A! câtă marfă de vânzare!

La Kalinka maia din Istambul.

Ce se mai prinde în năvodul răspântiilor aruncat de Maria Cogălniceanu în apele balcanismului cosmopolit? Se mai prinde, bunăoară, imaginea Bărganului, altfel de cum a nemurit-o gânditorul Vasile Băncilă – care-a izvodit o replică de câmpie la paradigma plaiului mioritic articulat cândva de Lucian Blaga. Nu mai este imaginea de tîpsie prelungită în infinit, ci un topos impregnat de clișeele vieții moderne.

*Peisaj impresionist
cu nori gri-argintii
și movile de lut galben*

*pepeni uriași lăsați pe bostănărie
un căluț aruncă din copite
parcă s-ar afla la un concurs hipic
și merge elegant dar nu
pe hipodromul din Viena
ci pe lângă o căruță plină
cu saci de îngrășămintă chimice.*

(Imagini suprapuse)

Există în poezia Mariei Cogălniceanu o preferință pentru descriptivism, pentru imaginea colorată, extrasă din observarea insistentă a realului și mai rar e dispusă să scotocească prin interioarele Sinelui, prin propriile sale stări de spirit pentru a da seama de condiția existenței și pentru a vedea ceea ce clocotește în adânc.

Multe poezii își trag esența din observarea peisajelor exotice, pe care le-a imaginat sau le-a străbătut în voiajele sale turistice. Mereu cu pupila deschisă larg, poeta a rămas o atentă observatoare a ceea ce se întâmplă în jurul său și mereu dispusă să dea seama liric de felul cum le asumă subiectiv.

Am creditat-o ca eseistă, ca implicată în reconstituirea spiritului brăilean, așa cum s-a edificat în anii de glorie apusă. O creditez acum și ca poetă și cred că noua sa plachetă de versuri certifică o aptitudine și o dispoziție înnoitoare în imaginarul poetic actual.

CĂLĂTORIE ÎN "BURICUL PĂMÎNTULUI"

Că poporul român se trage din daci și din romani – iată un lucru pe care astăzi nu-l mai contestă aproape nimeni. Contestabil devine că, în halul în care am ajuns, la coada întregii Europe, sub nivelul bulgarilor și la paritate cu albanezii (frații noștri traci!), mai păstrăm ceva din virtuțile străbunilor, pe care le invocăm întru. Cu cât degenerăm mai tare, cu atât ne refugiem mai mult în exaltarea compensatorie a unui trecut pe care am încetat demult să-l mai onorăm, nemaieșind decât să-l mistificăm ostentativ, cu o adevărată vogație a ridicolului. Căci ridicolul se naște inevitabil din discrepanța între ceea ce sîntem și ceea ce ne pretindem, între precaritatea realității curente și idealizarea ocoșă a originilor. E ca-n vorba aceea cu țiparul care se visează balenă. Sau ca în butada lui Nae Ionescu, care-i spusese cîndva lui Petre Țuțea, cu o notă de cinism profetic: *"Măi Petrică, știi care-i baiul cu tine și cu băieții ăștia buni care sînteți voi, legionarii? Voi vreți să călăriți România ca pe un armăsar, dar ea nu-i decât o biată catîrcă..."*

Dacă, în pofida circumspecției de culise a lui Nae Ionescu, legionarii chiar fuseseră pe cale de a prefăce România într-o mîrtoagă mîncătoare de jăratec, acesta nu mai este deloc cazul generației de azi. Rătăcind "paradigma Eminescu", ne-am înfundat tot mai mult în "paradigma Caragiale", coborînd mistică solemnă a Țării la demagogia vociferantă a "țărișoarei", pe al cărei fond precar orice formă de protocronism împinge ridicolul pînă la grotesc.

Romanomania militant-legitimantă a latiniștilor ardeleni de odinioară ("Mama Roma cea bătrînă/ Mi-a pus arma asta-n mînă..."), pe urmele topos-ului cronicăresc al "trăgănării de la Rîm", avea măcar, cu toate excesele ei ilariante, o bază istorică certă și prestantă: măreția Romei imperiale, din care și noi, prin limbă și parte prin sînge, ne simțeam mlădițe tîrzii, dar cu aspirații aurale. *Romanomania* avea însă să cedeze locul tot mai mult tracomaniei ("Perit-au dacii?"), poate și pentru că latinitatea o avem în comun cu popoare ilustre, care ne-au ignorat și surclasat deopotrivă, creîndu-ne un fel de complex al rudei sărace, pe cînd dacitatea n-o mai avem în comun cu nimeni, sau cel mult cu albanezii, pe care ne putem permite să-i privim noi pe ei de sus...

Descoperirea tardivă a **Daciei preistorice** a lui N. Densușianu, fantezie erudită de proporții delirante, fără echivalent în aria europeană, nu numai că a înclinat decisiv cumpăna în favoarea tracomaniei, dar a creat treptat o adevărată psihoză protocronistă cu iz mesianic, a cărei concluzie ultimă și supremă, în virtutea unei logici sublim-paranoide, stipulează că România este "buricul pămîntului", matca și nodul întregii istorii și civilizații universale, iar noi sîntem, în ciuda aparențelor tot mai păduchioase, adevăratul "popor ales", tocmai de aceea aspru dușmănit de o întreagă conspirație ocultă cu tentacule planetare, în care capul răutăților îl constituie desigur evreii, ca unii ce-și văd peri-clitate prin noi, "traco-geto-dacii" providențiali, cele două temeiuri majore ale mitologiei lor naționale: *primatul monoteist și elecțiunea divină*.

Un domn (care mi-a și propus să-i devin editor, după ce a primit refuzul politicos al Academiei!) a descoperit recent, de altfel, că *Edenul biblic* nu s-a aflat nicicum în "țara dintre fluvii", ci colea sub Ceahlău, de unde au și roit neamurile, umplînd pămîntul. Este îndeobște știut că enigmaticul *Kogaionon*, muntele sacru al dacilor, a fost și rămîne centrul universului, iar creștinismul însuși nu-i decât o afacere tîrzie a restului lumii, pentru că, în ce ne privește, noi am avut toate datele lui esențiale (*revelația, monoteismul, iubirea, asceza, sacerdoțiul, jertfa, învierea, nemurirea*) cu mult înainte de Hristos, în

religia inițiativă a lui Zalmoxis, ale cărei "mistere" nu-s cu nimic mai prejos de Sfintele Taine ale Bisericii...

Nu mică mi-a fost mirarea să constat deunăzi că nimeni altul decît un fost coleg al meu de liceu, om rezonabil și cumsecade din cîte-mi amintesc, cu oneste competențe economico-financiare, editează mai nou o "foaie de istorie și civilizație carpatică", numită **Rădăcini**, în care semnează "toată floarea cea vestită" a protocronismului traco-român. De-acolo se poate afla, printre altele, că neamul nostru a fost "dreptcredincios" încă de la "facerea lumii", că Sf. Andrei – care, așa zicînd, venise să vîndă castraveți la grădinari – n-a prea trebuit "să forțeze nota", fiind ajutat în propovăduire de înșiși "preoții zalmoxieni", că Apollo se răstignise cu mult înainte de Hristos (pe o gemă tracă de proveniență neprecizată, înfățișîndu-l pe zeul crucificat, ar sta scris: ORPHEOS VAKKANKOS, ceea ce, după A. Bucurescu, autorul **Daciei secrete**, s-ar tălmăci: "Cel jelit s-a înălțat/a înviat"), că baladele noastre populare (cu **Miorița** în frunte) reprezintă, dacă ești priceput să le citești în cheie originală, adevărate "Evanghelii ale geto-dacilor" ș.a.m.d.

La peștera lui Pahomie (sic), "cătrea Cheile Oltețului" (unde s-ar afla "încăperea în care Zalmoxis s-ar fi retras pentru cîțiva ani"), un popă din Drăgășani, după ce "a scos patrafirul din geantă, l-a sărutat cu închinăciunea cuvenită și a pus cădelnița în balans cruciș [?!], lăsînd fum de tămîie pe vatra oamenilor din străvechime", a psalmodiat acest pomelnic sui generis (citez selectiv, căci e foarte lung): "Fie pomeniți în vecii vecilor toți conducătorii dintîi ai neamului nostru, Preotesele-Mari, Marii-Preoți, Regii-Preoți, Regii și toți Cîrmuitorii care s-au jertfit pentru apărarea supușilor, întru așteptarea Mîntuitorului nostru Iisus Hristos: Ram, apărătoarea pelasgilor vechi, anii 8000; Dakia din Ceahlău, anii 3000;... Pantazalia, regina Amazoanelor, anii 753 î. Hr.;... Driligisa, Mare Preoteasă și regină, anii 1900 î. Hr.; Bendis – zisă și Artemis, anii de domnie 1900 î. Hr." etc. Și după ce, conform regulilor lumești ale curteniei, au fost astfel pomenite mai întîi "strămoșele", iată-i și pe "strămoși": "Zalmoxis, Preotul-Zeu, anterior lui Zaratus-tra...; Ahile, trăitorul în templul de pe Insula Șerpilor; Abaris, preot mitic hiperboreean, sec. X î. Hr.; Apollo – fie pomenit; Spargapeites, sec. V î. Hr.;... Sarmis, crai dac căsătorit cu Getuza (Getuța) [aha!], crăiță;... Dromichetes, rege geto-dac, sec. VI-III [sic]..." și tot așa, pînă la tragicul Decebal! În orice caz, este pentru prima oară în istoria creștinismului cînd un preot creștin (ortodox!) se roagă pentru pomenirea unor zeități păgîne ca Bendis-Artemis, Zalmoxis sau Apollo!!!

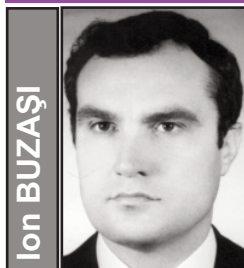
Dar cîte altele nu mai sînt de aflat! Că teoremele lui Pitagora și Thales îi aparțin, de fapt, lui Zalmoxis. Că Ra, vechiul nume egiptean al Soarelui, se regăsește în românescul de origine tracă *Ră-sărit* (cînd soarele, adică, "sare pragul tenebrelor"), al cărui antonim ar fi de fapt *Răpus* (simplificat profan în actualul apus). Că Ovidiu, exilat între geți, nu numai că scria în limba locului, dar cam uitase latineasca de acasă... De altfel, se știe, latina nu-i decât o derivație tîrzie a limbii originare din spațiul carpato-danubiano-ponitic, ca și celelalte limbi impropriu numite "indo-europene", cînd de fapt mi-s toate de origine pelasgică sau hiperboreeană...

În contextul atîtor duioase fantasmagorii, elucubrațiile unei Viorica Enăchiuc, pe marginea enigmaticului *Codex Rohonczii*, la care ne-am referit cu altă ocazie [vezi aici!], devin aproape niște exerciții de pertinentță!

Om părea noi, în România manelizată de astăzi, niște codași și niște pîrliti, dar, vedeți dumneavoastră, dacă ne trimite cineva "la origini", ne ducem direct în Eden...

Răzvan CODRESCU

O carte „la confiniile didacticii cu știința literaturii”*

Ion BUZAȘI

Remarcabil profesor de liceu, cu o solidă pregătire pedagogică, Liviu Chiscop, are o activitate publicistică și literară de aproape o jumătate de secol. Ne-am învecinat, uneori, semnăturile în paginile unor publicații școlare, îndeosebi în „Limba și literatura română” și am avut bucuria să colaborăm la alcătuirea unui manual de **Literatură pentru copii**, Editura Grigore Tabacaru, Bacău, 2000, a cărui utilitate a fost subliniată în recenziile ce i-au fost consacrate. În deceniile care au urmat, activitatea sa didactică și literară a înregistrat succese prin publicarea unor cărți, pe care reviste pedagogice și literare le-au comentat elogios prin condeii unor filologi universitari și critici literari de recunoscută competență.

Cartea de față este, așa cum și-o definește autorul, la „confiniile didacticii cu știința literaturii”. Pentru unii, care nu au tangență cu școala și catedra de limba și literatura română, cuvîntul didactic poate părea unul de minimalizare a importanței. Nu este însă așa, pentru că mari critici din perioada interbelică, profesori de liceu, au fost și autori de ediții școlare și manuale didactice; înțeleg prin expunere didactică un discurs critic sistematic, logic și limpede. O pagină de critică sau istorie literară din „clasicii” acestor discipline ale științei literaturii dovedesc convin-gător aceste caracteristici. Capitoul consacrat capodoperelor poeziei populare românești: **Miorița și Meșterul Manole**, intitulat **Destine tragice în mitologia românească** este exemplar din acest punct de vedere; la acesta s-ar mai putea adăuga, avînd aceleași caracteristici **Cronologia unui destin** (Eminescu) și **Tabelul cronologic** ce însoțește prezentarea lui Radu Gyr.

Destinele literare urmăresc într-o perspectivă diacronică, în cele opt capitole ale cărții, etape importante din istoria literaturii române, al cărui specific se conturează prin scriitori emblematici, reprezentativi pentru perioadele respective. Deși le subintitulează „**portrete și medalioane literare**”, unele articole au dimensiunile unor studii și sunt veritabile restituiri literare. Portretele și medalioanele literare sunt ocazionate, de obicei, de aniversări și comemorări și de aceea ele nu-și propun să aducă neapărat interpretări originale, ci să rememoreze biografii exemplare, puse sub semnul unor caracterizări esențiale: **Un corifeu al Școlii Ardelene** (Samuil Micu), **Un**

ctitor al României moderne (Mihail Kogălniceanu), **Un mesianic vizionar** (Nicolae Bălcescu). Nici în acestea nu lipsește accentul ce-i conferă personalității literare valoare și individualitate din perspectiva conținem-poraneității: din opera lui Kogălniceanu corespondența este partea cea mai rezistentă din punct de vedere literar; Nicolae Bălcescu ne apare ca un ctitor al limbii române literare, prin arta prozei sale istorice.

Evocarea destinului tragic se face într-o tonalitate cald-afectivă: Sihleanu este un „destin meteoric”, Traian Demetrescu, citat de Bacovia într-unul din poemele sale („Trec corbii, ah! corbii poetului Tradem”) este „un poet damnat”. Două studii, din acest capitol, capătă valoare de „restituiți literare”, într-un pronunțat ton justițiar. Un poet sacrificat pe altarul iubirii de neam: Mihai Eminescu reface ca într-un documentat și detaliat roman cronologic acea perioadă controversată din biografia lui Eminescu, 1883-1889. Două lucruri sunt de reținut din studiul lui Liviu Chiscop: programele și manualele școlare trebuie să cuprindă nu numai pe poetul Eminescu, ci și prozatorul de o surprinzătoare modernitate, anticipînd modalități narative din proza contemporană, și gazetarul –, pe care-l numește cu convingere „cel mai mare ziarist din cultura română”. Liviu Chiscop, întemeiat pe contribuțiile biografice consacrate acestei perioade și datorate unor exegeți precum Theodor Codreanu, N. Georgescu, Tudor Nedelcea, conchide că Eminescu, gazetarul de la „Timpul” a devenit incomod și pentru politica versatilă a conservatorilor („Și mai potoliți-l pe Mihai Eminescu!”) care au căutat (și au reușit) să-l marginalizeze, iar prin tratamentul barbar și inadecvat al bolii sale i-au grăbit sfârșitul. Cu studiul despre Radu Gyr, autorul deschide o discuție despre poezia carcerală românească, un capitol important al liricii contemporane românești, al cărui reprezentant este acest „Homer al închisorilor comuniste”, și al cărui poem, **Ridică-te, Gheorghe, ridică-te Ioane** este, fără exagerare, una din capodoperele poeziei patriotice și autorul are perfectă dreptate cînd consideră că ar trebui să-și ocupe locul cuvenit în manualele școlare de liceu.

O mențiune aparte merită acele studii, portrete și medalioane literare, în care Liviu Chiscop se ocupă de scriitorii din zona Bacăului sau al cărui destin biografic este într-un fel sau altul legat de acest oraș. Aici i se potrivesc cuvintele înțelepte ale cronicarului Neculce: „Și alte nume n-or fi știut istoricii străini, ca să le pomenească toate... Că mulți istorici străini... nu le știu toate câte se fac într-alt pămînt. Tot mai bine știu cei de loc, decât cei străini”. Aici se remarcă acribia documentară a istoricului literar, *cultul exactității*. De altfel pasiunea pentru cercetarea acestor scriitori se vede și din mențiunea de la subsol că paginile respective fac parte din monografia în curs de apariție: așa sunt contribuțiile documentare referitoare la debutul folcloristului Tudor Pamfile, despre destinul frămîntat al unui scriitor uitat Titus Hotnog, despre viața și activitatea lui Grigore Tabacaru, închinată culturii, dar mai ales despre dramaturgul Ion Luca – un adevărat „caz” în literatura română;

* Liviu Chiscop, **Destine literare. Portrete și medalioane**, Bacău, Editura „Rovimed Publishers”, 2014

(Continuare în pag. 6)

Mircea BOSTAN

Printre scriitori și litere

După spusele „făurarului” Radu Cârnelci, poezii sunt „purătorii de cuvânt ai lui Dumnezeu pe pământ”.

În luna februarie, denumire ce vine de la cuvântul latin „februum”, lună în care pe data de 15 avea loc ritualul de purificare „Februa”, zi a steagului în Canada, lună cunoscută în Finlanda ca fiind a perlelor „helimikuu”, iar pe târâmurile mioritice ca drept luna lui făurar, care se amalgamează în sinceritatea ametistului, vehiculând în peisajul anotimpurilor, demnă și acționând dezinteresată în favoarea primăverii, lună în care violetele, simbol al modestie, răsar pe mormintele sfinților și virginelor, în această lună au văzut lumina zilei, mai mari sau mai mici slujitori ai condeiului.

Începând cu Nicuale Gane, născut pe 1 februarie 1838 și continuând cu Nicolae Breban, despre al cărui roman, Nicolae Manolescu spunea: „Un roman excepțional este **Bunavestire** a lui Nicolae Breban: dens, de mari viziuni satirice, scris cu vervă, sarcastic, grotesc, stilistic inepuizabil și original”, mulți alții au cetificate de naștere parafate în februarie.

Zodiacal, care vărsători, care pești, ar cam fi de remarcat: „prinsul” Petru Popescu, Constantin Rădulescu Motru, fost președinte al Academiei Române, „scriitorul țăran”, I.C. Vissarion, Violeta Lăcătușu, Vasile Cârlova, cel care a scris doar cinci poezii și a introdus în literatura română tema preromantismului european, Denisa Comănescu, cu a sa carte de pe noptieră, dar și Mircea Vulcănescu, cel care afirma că: „Fără religie și istoricitatea lui Iisus lumea e un imens pustiu de sare și cenușă”, Anton Bacalbașa, tatăl lui „Moș Teacă”, Sanda Stolojan, Mircea Radu Iacoban, nonconformistul revoluționar fără de certificat, Liviu Ioan Stoiciu, Daniel Cristea Enache, Mircea Malița, Timotei Cipariu, Nagy István, Tudor Mușatescu și Eugen Barbu, care din „groapa” lui ar îndrepta dreptatea dacă ea ar fi o sârmă. Și lista ar putea continua... și de ce nu ar continua?

S-au mai născut în februarie: Alexandru Davila, creatorul dramei istorice în versuri „Vlaicu Vodă”, Otilia Cazimir, Boris Crăciun, Grigore Alexandrescu, Grigore Vieru, cel ce visa să treacă Prutul la frații săi, în vreme ce alții doreau să meargă pe Lună, Dumitru Țepeneag, teoreticianul onirismului literar, Vasile Spiridon, Alexandru Toma (Solomon Moscovici), insipidul Flastaff, „introducătorul” realismului socialist și al stalinismului în literatura română, Rusalin Mureșan, Petre Stoica, Alexandru Condeescu, Aurelian Titu Dumitrescu, însoțitorul lui Nichita Stănescu în „Antimetafizica”, Mihai Ursachi, Titel Constantinescu, Doina Ruști, dar și Elena Gronov-Marinescu, Gheorghe Șincai, reprezentant al Școlii Ardelene, Dan Petrescu, revoluționar înainte de 16 decembrie 1989, Mircea Malița, Geo Bogza, teoreticianul avangardei și creatorul poemului ultragiant, dedicat servitoarei „cu pântecul mirosind a ceapă și a pătrunjel” și „cu sexul ca o mâncare de pătlăgele vinete”, intuind invidia incomensurabilă a burghezilor mironosiți, în a căror pudrieră și-ar fi slobozit lichidul secretat de rinichi, Bogdan Petriceicu Hașdeu, cel care în al doilea cânt din drama romantică „Răzvan și Vidra”, înșurubează răzburarea în trunchiul bunătății: „Răzburarea cea mai crudă este când dușmaul tău/E silit a recunoaște că ești bun și dânsu-i rău!” și nu în ultimul rând, Titu Maiorescu, întemeietorul **Junimii**, fondatorul arhicunoscutei teorii sociologice a „formelor fără fond”, fost prim-ministru al României, fondator al Academiei Române și fost ministru de interne (nemergător la „branconaj”), cel cu vorbele deștepte la el, de genul: „Păzește-te a doua zi după succes!”.

Nedrept ar fi să nu amintesc de talentații și deosebiții mei colegi, membrii ai USR-Filiala Bacău: Constantin Blănaru, profesor, prozator și critic literar, Ion Lupu, în bătlăie neconținută cu istoria și cu cei ce sunt contra „Lupilor”, Constantin Th. Ciobanu, fondatorul manifestării „Zilele G. Călinescu” de la Onești, Președintele fondator al Fundației Naționale „G. Călinescu” și declarat „International man of the year”-1999-2000- de către „The International Biographical of Cambridge-England”, Constantin Severin, cel care a introdus în filosofia culturii conceptualul de „post-literatură”, iar în arta contemporană conceptualul de „expresionism arhetipal”, Vasile Sevastre-Ghican, cel ce ne învață „fericirea de a urla în gând” într-o lume de „moloz și oase” în care el are menirea de a străluci la „vămile nesomnului”, Nicolae Tăicuțu, a cărui cea mai de temut piatră este cuvântul, Dan Iacob, privilegiatul din preajma lui Noica și „maestrul” Radu Cârnelci, gândind „ce ierburi fi-vom”:

„...ce ierburi fi-vom, ce pământ duios,
ce glezne sâruta-vom luminos,
ce fiare îmblânzi-vom, ce azur
vom răsturna în chipul nostru pur
ce ierburi fi-vom, ce pământ duios!...”

Tăifăsuitorilor cu Divinitatea, abordării magistrale. Trăitorilor „făurari”, viață lungă înconjurată de muzele Euterpe, Thalia, Melpomene, Calliope și Erato. Iaca m-am dat inteligent, mai bine mă înțelepteam și livram subiectul altuia, ca să mă injure de ziua mea!

Meserie

Îțic și Ion, prieteni de când lumea,
Oameni sociabili, harnici,
Și la locul lor,
Ce-au pornit în viață
De la ac și ață,
Într-o zi cu ceață
Și cu draci în ea,
S-au certat năvalnic și neacademic
Pledând fiecare pentru meseria sa.
Îțic, mare pișicher
Și recunoscut fin bijutier
Și Ion, al nostru, destoinic oier.
Toată tevatura s-a iscat din poftă
Simplu, dar și forte.
Cum că doamna Leana,
Lui Ion nevastă,
Ar fi vrut să poarte
Doi cercei identici, făuriți din aur,
Chiar de domnul Îțic,
meșter mare faur,
Chipeșei consoarte.

Și într-un timp record, fără ezitare,
Stabiliră amănunte pentru demarare.
Care e modelul,
Cum să fie piatra,
Cât de dantelat fi-va filigranul,
Care-i aliaju',
Câtă greutatea.
Și-n vârful tocmelii,
Când află Ion, cam cât îi gramaju'
Declină oferta
Și-ncepu tapaju':
-Bine, dragă Îțic,
Tu mă crezi tâmpit, dobitoc și fraier,
Chiar așa de prost și de neșcolit?
Cum pe-așa lucrare mică,
ba chiar de nimic,
Să plătesc o oaie, un țap fără barbă
Și un miel mai mic?
Nu-i cam scumpă treaba,
te întreb, nu zic?

-Nu, răspunse Îțic, foarte înțepat.
Sigur că nu-i scumpă.
Păi, am calculat:
Munca-i migăloasă și-i destul
de multă,

Materialu'-i bun,
Iar montatul pietrei nu îl fac pe drum.
Timpul este bani,
Ca să las mai ieftin,
Doar să fiu nebun.
-Cum, măi, dragă frate,
Prost mă crezi în toate?
Dacă vrei să afli,
Pot să fac mai ieftin,
poate chiar mai bun!

-Bine, măi, loane,
Fă precum dorești,
Dar, în ce privește arta-n meseriei
N-ai să reușești să mă păcălești.
Și să știi matală,
Că de drag de artă
Miarea n-o să curgă
De la musca moartă.
Și pornit la lucru,
Ion se căzni, dar fiind un zero
în această branșă,
Nu mare ispravă din mâini îi ieși.
Și cum mare brânză nu prea reuși
Rușinat, spre Îțic, la drum o porni,
Pentru a-și cere scuze și-a

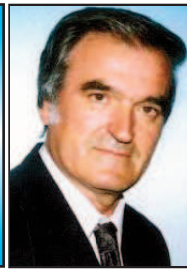
se spovedi.
-Ei, zise Îțic, când îi căzu-n vedere,
Care-i etapa-n lucru la mândre
giuvaierie?
Ion, jenat și acru recunoscuse spășit,
Că-i slab în astă meserie,
Chiar dacă oaia poate fi catalogată
ca bijuterie.

Adică, ce mai tura-vura,
Că el e prost și Îțic știe!

Mircea Bostan

Vasile LARCO

PLEDOARIE PENTRU EPIGRAMĂ

Epigrama, ca „specie a poeziei lirice, de proporții reduse, care satirizează elementele negative ale unui caracter ome-nesc, ale unei situații etc. și care se termină cu o poantă”, conform DEX, prezintă din ce în ce mai mult interes literar în spațiul dintre Tisa și Nistru, de la Carpați la Marea Neagră. Această „buturugă mică a literaturii” care se scrie de peste două milenii, va dăinui, după cum spunea oratorul roman Marcus Fabius Quintilianus, născut în anul 35 e.n. că „Mai bine pierzi un prieten decât un cuvânt de spirit”, fiindcă „Majoritatea cuvintelor de spirit sunt spuse pentru a doua oară”, după cum afirma Voltaire, adică perla de înțelepciune nu se pierde niciodată, transmitându-se generațiilor următoare, lucruri citate de distinsul epigramist piteștean, contemporan cu noi, Nicolae Petrescu în cartea O antologie a epigramei românești.

Cel care a deschis drumul epigramei a fost poetul latin Marțial, în primul secol al mileniului întâi, iar primul epigramist român a fost Nicolaus Olahus (1493-1568).

Creatorul de literatură satirico-umoristică, în general, și epigramistul, în special, râde de vicile sale și de ale celor din jur, în scopul îndreptării acestor metehne. Modul în care se prezintă situația, în care se scoate în evidență subiectul de criticat, diferă de la epigramist la epigramist, iar poanta, acea explozie finală, nu e la îndemâna oricui, nu vine la comandă, e floarea rară, e ceea ce face diferența valorică dintre creatori, considerând, bineînțeles, că toate celelalte condiții impuse unei epigrame sunt îndeplinite: rimă perfectă, ritm, adresă precisă, muzicalitate etc. Am reamintit mai sus definiția epigramei, iar în continuare voi reda câteva răspunsuri la întrebarea: „CE ESTE EPIGRAMA?”, răspunsuri formulate epigramatic de către marii epigramiști clasici și contemporani: *Epigrama-i o rachetă/ Care poate-ajunge-n lună,/ Când, drept rampă de lansare,/ Își alege-o poantă bună/* (George Zarafu); *În grădina poeziei,/ Epigrama-i trandafirul/ Care își înalță firul/ Plin cu ghimpii ironiei./* (Sorin Beiu); *Epigrama-i muză calmă,/ Care, -atunci când se ivește,/ Te alintă blând c-o palmă/ Și cu alta te cârpește/* (Dimitrie Jega). Exemplele ar putea continua, că aproape nu este epigramist care să nu fi încercat să formuleze o definiție al obiectului muncii sale. Din exemple s-a văzut că poanta nu trebuie descoperită de cititor (ascultător) din primele versuri, ci în versul al patrulea, iar dacă se poate, în ultimul cuvânt al catrenului. Altfel spus, cititorul să fie trimis prin conținut pe o anumită direcție, ca în final să urmeze surpriza, după cum spuneam, referindu-mă la

epigramă: *Neprevăzută poate fi,/ Surpriza vine ca o țeapă/ Deci ea se poate defini:/ Prin „unde dai și unde crapă”!*

S-au scris milioane de epigrame diverse, au fost tratate mii de teme, de poante, dar fiecare autor a avut contribuția sa originală, astfel, epigramistul se respectă prin a-i respecta pe cititori. Închei cu un catren, fără a descuraja pe cei care doresc să scrie epigrame: *Pe al umorului teren,/ Remarca e de pus în ramă:/ Ușor se scrie un catren,/ Dar mult mai greu o epigramă!*

Redau câteva catrene (epigrame) scrise de subsemnatul, fără a fi luate drept exemple, desigur, oricărui lucru gata făcut, în permanență i se poate aduce completări, ajustări, iar ca un sfat ar fi acela, anume că, o epigramă scrisă la un moment dat, va trebui să nu fie dată publicității imediat, ci lăsată să se așeze precum vinul nou, fiindcă după un timp, în anumite situații i se pot aduce îmbunătățiri.

ROMÂNIE, MÂNDRĂ FLOARE

O floare este țara toată,
Un trandafir sau o lalea,
Iar unii spun că e mușcată...
Văzând câți au mușcat din ea.

DE SĂRBĂTORI

Fumul gros inundă casa,
Vinul curge în pahare,
Iar de la un timp doar masa
Se mai ține pe picioare.

„COLAC PESTE PUPĂZĂ”

Se vede-un fapt ce nu-i pe plac,
Dar s-a extins ca un flagel:
Cât e românul de sărac,
Mai dă și lenea peste el.

AVATARURILE ISTORIEI

Bătrânii ar putea să spună
Ce-au tras sărmanii moldoveni
Că s-au culcat cu: *Noapte bună!*
Și s-au trazit cu: *Dobrâi deni!*

EXTINDEREA CORUPȚIEI

La noi se minte ne-nterupt,
Azi nu se întrevăd minuni,
Căci a ajuns a fi corupt
Și detectorul de minciuni.

DUPĂ REFORMĂ

S-a depășit o grea etapă,
Schimbată e a noastră viață:
Eram la margine de groapă
Și am făcut un pas în față!

NEÎNȚELEGERI NAȚIONALE

E-o situație cumplită,
Dar nimeni nu vrea să asculte:
Moldova-n două-i împărțită,
Iar România în mai multe.

NEREGULĂ

În al vieții tainic rost
Nu pricep anomalia:
Că înmormântezi un prost,
Dar nu poți stârpi prostia!

MARTIE

E luna când s-agită norii,
S-adună ciutele în cete,
Vin rândunelele, cocorii
Și berzele în sat. La fete.

“Trudind penița” pe urmele poetului Nicolae Labiș

ION ȚICALO

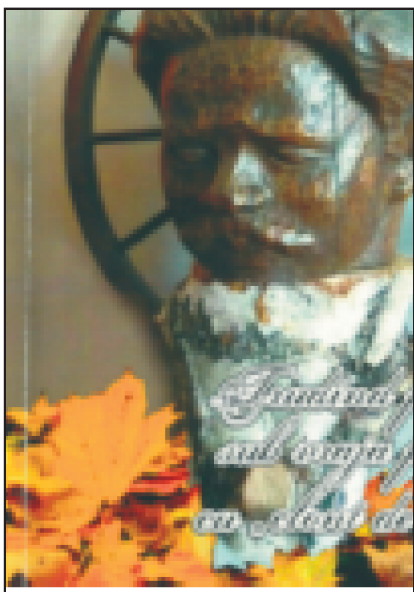

Ion Filipciuc, atunci când îi pică o idee, îi face o adâncă plecaciune, subordonându-i-se în gândire și în faptă, până o lămurește, până îi dă, adică, aspectul lamurei. Așa s-a întâmplat când muza i-a șoptit că n-ar fi rău să scrie o carte despre Nicolae Labiș, ceea ce s-a și întâmplat, volumul purtând titlul „**Trudind penița**” sub vraja păsării „cu clonț de rubin” (Biblioteca „Miorița”, Câmpulung Bucovina, 2013). Ce-a făcut neobositul bucovinean? S-a dus pe urmele poetului, acest *puer senex* care, conform celor spuse de Adrian Dinu Rachieru, „a înținerit poezia” noastră prin aceea că „a spart gheața proletcultismului” (**Eternul adolescent** – Nicolae Labiș, vol. **Poeți din Bucovina**, Ed. Helicon, Timișoara, 1996), descoperind că numele viitorului poet e înregistrat în actele de stare civilă cu forma **Neculai**, după cel al bunicului patern, o abatere de la uzanța creștinească, numele pruncului, având în vedere data nașterii, ar fi trebuit să fie mai degrabă Andrei. Căutarea prin arhive nu se oprește aici. Cercetările autorului dau la iveală aspecte ale muncii învățătorilor din perioada postbelică, înregistrată politic până în măduva oaselor, ori ale salarizării acestora. Părinții poetului primesc în mână, în aprilie 1956, de exemplu, 1632 lei, în vreme ce, în vară, fiul lor, autor al cărții **Puiul de cerb**, *Editura tineretului*, 40 p., încasează drepturi de autor în sumă de 6586 lei.

Plecarea spre alte zări a poetului coincide cu un proces de maturizare în galop, unul din momentele de referință reprezentând *Conferința tinerilor scriitori din Moldova* (toamna anului 1950), pentru copilandrul de doar cinci-sprezece ani, după I. Filipciuc, cea dintâi spălare a creierului, în gura mare și cu fas-tul convingător. Cu acestea, am ajuns la problematica încălțată a debutului, pe care hâtrul autor de la Câmpulungul Bucovinei încearcă s-o... descâlcească în manieră proprie, descoperind starturi poetice labișiene în... serie. Primul, după cele declarate de Constantin Illoaia, fost profesor și director al Liceului „Nicu Gane” din Fălticeni (Mihai Sultana Vicol – **Vânătorul păsării cu clonț de rubin**, Editura Opera Omnia, Iași, 2004), e intitulat debut... în bejenie, la vremea când Neculai se afla cu mama în refugiu prin ținutul Argeșului, pentru ca îndrumătorul școlarului venit de la Mălini, dascăl la același liceu, profesorul Vasile Gh. Popa (**Nicolae Labiș, elev la Fălticeni**, Suceava, 2012) să propună un debut fălticenean. Același adolescent, recitând niște versuri, zice-se proprii, la o

manifestare culturală din Câmpulung, în prezența scriitorului Dragoș Vicol, ar avea parte de un debut regional sau câmpulungean. Ceva mai devreme, în 1949, trimisese niște povestiri la revista „Licurici” din București și e probabil să fi colaborat și la „Pionierul”, precum tovarășii de drum Norman Manea sau Florin Mugur. Colecției lipsindu-i multe numere între 1949 și 1955, cititorul de astăzi e în mare pagubă, mustăcește I. Filipciuc, deoarece ar fi putut să afle și un faimos *debut voios de pionier* iscălit Neculai Labiș. Autorul mai contabilizează un debut folcloristic, prin participarea lui Labiș la *Concursul republican de limba română* (1951), unde elevul din Fălticeni improvizează niște texte folclorice și obține premiul cel mare. Urmează menționate trei debuturi publicistice: 1. în 31 decembrie 1950, cu poezia **Republicii Populare Române** (ziarul „Lupta Poporului” din Suceava, în anul următor cotidianul schimbându-și de două ori titulatura, mai întâi „Făclia Sucevei”, apoi „Zori noi”); 2. în Almanahul „lașul nou” din decembrie 1950, apariție amănată pentru ianuarie 1951, cu **Fii dârz și luptă, Nicolae!** 3. în „Viața românească” din iunie 1951, cu poezia **Gazeta de stradă**, evenimentul fiind prezentat de biograful poetului ca adevăratul debut sau măcar debutul bucureștean. În sfârșit, privitor la cel editorial, I. Filipciuc pune lucrurile la punct, în sensul că prima carte publicată de Labiș e **Puiul de cerb** (sfârșitul lunii mai 1956), urmată de **Primele iubiri** (octombrie 1956), ambele la *Editura tineretului*.

Cercetătorul se apleacă și asupra operei poetice, oprindu-

se la **Moartea căprioarei** și la cea dictată de pe patul de suferință al spitalului – **Pasărea cu clonț de rubin**. Privitor la prima, se menționează că în nici o altă poezie arta lui nu s-a obiectivat încă într-o asemenea măsură, niciodată n-a mai atins acest grad de interiorizare a peisajului. Crearea atmosferei solemne, de săvârșire a unui sacrificiu ritual, ca și zăgrăvirea fapturii aeriene a căprioarei și finețea pătrunderii psihologice a poetului. Într-un capitol intitulat **Pușca și curea... învățătorului Eugen Labiș**, I. Filipciuc infirmă răspicat, pe baza unui raționament, la care subscriem,

precum că poemul ar fi avut punctul de plecare într-o expediție cinegetică „la ceas oprit de lege și de datini”, la care ar fi participat și Nicolae. Fiind vorba de braconaj, e puțin probabil ca un slujbaș al statului și devotat partidului să-și permită luxul de a trage cu pușca la vremea aceea, când vigilanței revoluționare a turnătorilor și omniprezentei și omnipotentei securități nu le scăpa adeseori nici măcar o șoaptă. Focul de armă, răscolind pădurile, și cel de-al doilea foc, „înfricoșat”, iată ceva extrem de riscant, imprudent și periculos. Autorul crede că Labiș a avut, mai degrabă, ca sursă de inspirație, două povestiri: **În pădurea Petrișorului** de Mihail Sadoveanu și **Brăconierii**, aflată în paginile „Bucovinei literare” din Cernăuți, iar versurile sale nu fac altceva decât să depună mărturie că ritualul a fost săvârșit și povestesc pentru a înștiința comunitatea că jertfa a fost primită de către divinitatea diriguitoare a universului.

În ce privește celălalt text, vocabula *clonț* nu e o noutate. În toamna anului fatidic, Labiș scrie o poezie cu acest titlu, în care versul „clonțul toamnei reci” e posibil să fie o referire ascunsă la una din obsesiile poetului. Tot metaforic, cuvântul apare, prin sinonim, și în **Muntele cântă** într-o imagine memorabilă: „Țăpănele scurmă cu ciocul de fier”. În fine, învolburarea apelor deltei din **Baladă** trec „Peste clonțu-i înalt și ascuțit al unei lotci”. E pusă în discuție, în acest contest, părerea lui Cezar Ivănescu, potrivit căreia pasărea „e steaua roșie în cinci colțuri, sinistra stilizare emblematică truvabilă pe Kremlin și pe toate clădirile-sedii ale Comitetelor Centrale din țările europene ocupate de sovietici (...)” (Cezar Ivănescu, Stela Covaci – **Timpul asasinilor**, Ed. Libra, București, 1997). I. Filipciuc, după ce trece în revistă simbolistica păsării și a rubinului din culturile omenirii și câteva vise ale poetului, ajunge la concluzia că „pasărea cu clonț de rubin” este o constantă psihică a copilului și, dacă Labiș vorbește pe patul spitalului de răzbunarea păsării, trebuie să-l credem pe cuvânt și să căutăm adevărul din vorbele sale, să vedem ce rău a săvârșit poetul acestei păsări (...). Concluzia ar fi că pasărea răzbutătoare din coșmarul poetului de la Mălini se află în cârdul păsărilor din basmele noastre populare și nu-i putem largi anvergura semnificației peste tărâmul politic... partidelor comuniste. Autorul e convins că pe Labiș l-a pierdut absența unei mari iubiri care l-a adus într-un punct critic devastator, când sentimentul de ură i-a ucis iubirea, după cum el însuși mărturisește în versuri de o mare gravitate: „*Mi-a murit iubirea (...)/ Mi-a murit și-i strigoi și-n răstimpuri revine/ Și țărșuș nu-i pot bate între coaste...*”

Nu știm în ce măsură avem în față niște clarificări, impresia e că, dimpotrivă, numărul sugestiilor se înmulțesc, hrănind „îmbielșugat” o legendă vie și poate că-i mai bine așa...

(Continuare din pag. 4)

O carte „la confiniile didacticii știința literaturii”*

talent prolific și recunoscut în perioada interbelică, fire independentă, preferând singurătatea și izolarea în orașe de provincie, scriitorul a intrat după 1950, într-un con de umbră ce se întindea până la o nedreaptă uitare. Probabil că a contribuit la aceasta și temperamentul său incomod, pentru dramaturgii perioadei proletcultiste care nu-i suportau răbufnirile polemice și-l considerau un dramaturg desuet. Îmi amintesc că prin anii '60 într-o revistă literară am citit o epigramă care sugerează cât de inadecvată era judecata critică aplicată dramelor istorice ale lui Ion Luca: „*Ai fi un dramaturg perfect/ Căci ai în mâini două a tale/ Te cheamă Ion, te cheamă Luca/ Dar nu te cheamă Caragiale*”.

Contribuțiile biografice sporesc în semnificații prin utilizarea paralelei literare. Acestea sunt de asemenea, pagini în care limpezimea disocierilor și afinităților este pregnantă. Aspectele biografice din destinul dramatic al lui Ion Luca sunt urmărite și în alte secțiuni ale cărții – ca „neobosit animator cultural”, sau avatarurile biografice din perioada postbelică și capătă o semnificație aparte prin paralela cu N. Iorga, afinități și divergențe. Cu proteica sa personalitate, N. Iorga a exercitat o influență decisivă asupra dramaturgului Ion Luca: în primul rând prin pasiunea cultivării teatrului de inspirație istorică (istoria antică, universală și mai ales națională), înființarea unor instituții culturale sau teatrale menite să contribuie la culturalizarea maselor în perioada interbelică. În fond, Ion Luca îl urma pe marele istoric, pe cărturarul enciclopedic în câteva direcții pe care Liviu Chiscop le subliniază și care n-au prea stat în atenția istoricilor literari: precursor al teatrului de amatori, al teatrului în aer liber (la Universitatea din Vălenii de Munte), doctrinar de teatru și chiar regizor, după mărturiile unor actori și oameni de teatru. Paginile acestea ale lui Liviu Chiscop se situează alături de acelea ale lui Valeriu Râpeanu, unul dintre puținii admiratori statornici ai dramaturgului Ion Luca, având convingerea că postumitatea îi va fi mai favorabilă decât anii de început ai proletcultismului.

Există între aceste capitole subtile legături și prelungiri. Destinele tragice din poezia românească (Alexandru Sihleanu, Traian Demetrescu, Mihai Eminescu, Radu Gyr) le reîntâlnim în „obsedantul deceniu”, după sintagma caracterizantă și faimoasă a lui Marin Preda – prin prezentarea lui Bacovia și Arghezi ca poeți martiri, supraviețuitori ai naufragiului proletcultist, poeți prezentați și ei prin revelatoare „itinerarii existențiale paralele”.

Pentru completarea tabloului acestor destine literare, urmărite aici doar într-o succintă enumerare, să adăugăm dramaturgia națională: B. P. Hașdeu, Vasile Alecsandri și Barbu Delavrancea; dramaturgul monodist, expresivă caracterizare pentru Alexandru Davila, autorul unei singure drame istorice – și mai ales Nicolae Iorga – a cărui dramaturgie este pe nedrept trecută în planul secund al uriașei sale opere istorice; să urmărim „destinele folcloristice” (S. Florea Marian, George Murnu, George Coșbuc și Tudor Pamfile) sau acei cărturari care s-au ilustrat „prin apostolat și mecenat pe tărâm social-cultural”: Iacob Negruzzi, C. Mille, C. Sandu Aldea ș.a., reînviați prin expresive medalioane literare care evidențiază patriotismul lor pilduitor și actualitatea unor convingeri literare și culturale. Destine literare este cartea unui profesor-scriitor, care stăpânește modalități variate de expunere istorico-literară și cuprinde nuclee ale unor exegeze mai ample pe care, suntem convinși, Liviu Chiscop le va publica în următorii ani.

Consiliul editorial:

Președinte:

CALISTRAT COSTIN

membri:

OVIDIU GENARU, DORU KALMUSKI, GHEORGHE NEAGU, GRIGORE CODRESCU, VIOREL SAVIN, ION TUDOR IOVIAN

Redactor - șef adjunct: **GHEORGHE IORGA**

Secretar de redacție: **NICOLAE MIHAI**

Director economic: **LOREDANA DĂNILĂ**

Redactori:

DUMITRU BRĂNEANU, DORU CIUCESCU, GHEORGHE UNGUREANU, DAN SANDU, ELENA PĂRLOG

Consilier grafică: **IOAN BURLACU**

Corectură: **ELENA SCUTELNICU**

ADRESA: 22 Decembrie 38/B/7- Bacău:

Tel/fax redacție: 0234/ 57 86 02

Ilustrații revistă: **Mircea Nour, Radu Mihai**

E-mail: revista_plumb@yahoo.com;

Virgil RĂZEȘU

Scrisoare deschisă ȘAPTE PENTRU ETERNITATE

Cine n-a lăcrimat citind poezia lui Coșbuc „Trei, Doamne, și toți trei”?! Își plângea bătrânul, feciorii căzuți în luptă împotriva turcilor. Dar se împăca cu gândul că Dumnezeu îi luase băieții, speranța zilelor sale, pentru țară, pentru pământul din care răsăriseră ca niște brazi.

Cum să nu lăcrimăm pentru cei șapte care au înfruntat, nu mișelia turcului, ci propria noastră netrebnicie? Și nu e vorba de o netrebnicie, pur și simplu, ci de una organizată, făloasă și plină de ifose, bine pregătită pentru timpul în care nu se petrece nimic. Că altfel

Cineva ar putea spune că vinovat ar fi numai și numai pilotul care ar fi trebuit să nu pornească cu un aparat dovedit cu probleme și pe o vreme potrivnică, ori să-și fi întrerupt drumul la Sibiu. Și poate că așa este. Dar cum ar fi putut proceda pilotul acela încercat altfel decât a făcut-o, când era dominat de conștiința că drumul lui însemna salvarea unor vieți? Și-a pus speranța în propria îndemânare și în Dumnezeu. Care a hotărât altfel.

S-a întâmplat ce s-a întâmplat. A survenit momentul de cumpănită cumpănă, clipa în care o puzderie de instituții, oameni și conștiințe trebuiau, aveau datoria, erau plătite să intre în acțiune, să se trezească și să nu-și găsească liniștea până nu dădeau de capătul drumului lor, până când nu aveau siguranța că și-au împlinit dato-

ria și pot răsufla ori reveni la ceașca de cafea sau de ceai pe care o abandonaseră. Aveau cum, aveau cu ce, aveau o multitudine de variante la care ar fi putut apela, pentru ca ceea ce s-a întâmplat să nu evolueze către o

catastrofă. Dar au lăsat-o la voia întâmplării, fiindcă tuturor celor implicați le-a lipsit simțul datoriei, al profesionalismului și, mai ales, omenia și conștiința propriei lor importanțe în numeroasele verigi ale lanțului întreg, preferând să lase ceea ce depindea de ei și de munca lor, pe alți umeri, pe alte răspunderi. Nici nu trebuiau să părăsească biroul sau fotoliul pe care stăteau.

Din nefericire, toată istoria poartă izul atâtor alte întâmplări din spațiul românesc, din societatea noastră, pretins modernă, europeană. Evoluată. Nu uitați că totul a început și s-a petrecut în plină zi de lucru, când serviciile erau în timpul programului, fără scuza că au rămas pe seama „ofițerului de serviciu”. Dar s-a acționat ca în junglă, o junglă a neputințelor și a indiferenței condamnable, în care ne aflăm.

S-au achiziționat aparatură și mijloace costisitoare care ar fi trebuit să acționeze prompt și fără greșală. Nu se poate ști (poate se va afla!) dacă ele aveau calitatea prețului plătit ori nu era decât o afacere bine mascată, dacă totul funcționa la parametri cunoscuți, dacă se făceau periodic exerciții de simulare a catastrofelor, dacă... dacă...

Primul ministru a numit (are conștiința împăcată!) un șef de celulă de criză, ales cam la întâmplare, doar ca să fie, fără experiența situațiilor de criză, probabil după principiul „văzând și făcând”. Iar puzderia de organisme, ROMATSA, Poliția, ISU, SRI, Armata, rețeaua de telefonie mobilă, prefecturile și câte altele, au procedat identic. Au lăsat pe alți umeri propriile lor sarcini. Sigur că se vor găsi justificări, va fi invocată litera legii, foarte probabil și ea idioată și discutabilă ignorând, condamnat și neiertător, propria menire: s-o facă alții! Singura lege de care era nevoie, Legea Conștiinței, adormise. Somn adânc, fără vise. Din care n-a mai putut fi trezită. Tocmai la momentul catastrofei.

Nu vă faceți griji, nu se va declanșa valul de demisii de onoare, cum ar fi drept, pentru că ar trebui să înceapă cu primul ministru, cu tot cabinetul și puzderia de șefi de departamente și servicii, îmbruibați, bine plătiți și cu mașina la scară. Toți își vor exprima regretul că istoria s-a petrecut în timpul mandatului lor (splendid, felicitări domnule Radu Stroe, dacă era pe vremea lui Tăriceanu sau Boc n-ați mai

avut ce regreta!), perfecții celor două județe încă se vor mai întreba pe al cărui teritoriu s-a produs nenorocirea și, probabil, că se va găsi vinovată vreo secretară care se dusesse să-și facă nevoile și a ratat telefonul capital.

S-ar putea spune: „au murit DOAR doi. Puteau să moară toți șapte. Trebuie să privim și partea bună a lucrurilor. Este, totuși, un succes, de care nu se poate face abstracție”. Vor urma, domnilor, și altele, fiți fără grijă. Nu e prima oară când se întâmplă așa ceva. Orice analiză, oricât de serioasă și bine documentată nu va folosi la nimic și nimănui. Ne-am speriat puțin cu seria de cutremure mici care anunță altele devastatoare. Este în firescul lucrurilor. Am dat ceva semne că vom face și vom drege, vom pregăti populația și instituțiile dar am abandonat repezător și definitiv.

Rădăcina răului este prea stufoasă, prea adânc înfiptă în pământ, în profilul modern și european, globalizat, ca să mai putem pretinde că suntem evoluți. Nu noi suntem evoluți, ci pădurarii și țărani aceia neșcoliți, din vârful muntelui, care au acționat în virtutea singurei legi moștenită de la părinți, pe care o știu și o cultivă: legea omeniei. Până și faptul că și-au dat de pe ei hainele, că și-au scos căciuliile în vreme de iarnă și că au pândit ca victimele acelea, care nu erau ale lor, să nu cadă pradă animalelor sălbatice, are o valoare colosală, de necuprins, valorează mai mult decât titlurile și agonisele atâtor funcționari nedemni și incapabili. Din nefericire, cu sutele.

Domnule prim-ministru, a-i numi eroi pe cei implicați, ar fi o eroare! Pentru simplul fapt că nu și-au dorit-o. Puneți mai degrabă, să se întocmească o „Listă a Rușinii Naționale”, cu numele tuturor celor care n-au mișcat un deget pentru semenii lor. Nu uitați să vă rezervați primul loc!

Șapte pentru eternitate! Doi dintre ei au pășit în ea. Păcat pentru viețile lor, curmate înainte de vreme. Ceilalți vor rămâne marcați pe viață. Nu este posibil altfel. Dar nu am nici cea mai mică îndoială că după ce se vor însănoși – cum le dorim, din suflet - nu vor ezita să pășească iar pe cărările salvatoare de viață. Chiar cu conștiința că lucrurile s-ar putea repeta.

Ce păcat că sunt tot mai puțini cei care cunosc, știu ce înseamnă conștiință și acționează.

existențe demne și cinstite. Așa este prezentată în carte, Grigorina Baltag, mama autoarei, care, singură și cu mult efort își crește cei trei copii. Soțul, Baltag Dumitrache, caporal, moare pe front, în anul 1944, la cotul Donului, în urma unui bombardament aviatic.

A doua parte a cărții, „Pași prin timp”, este legată, în mare parte, de orașul Bacău. În iulie 1963, autoarea este adoptată de urbea lui Bacovia, când devine învățătoare la Școala nr. 10 din localitate. Având, cu certitudine, vocație scriitoricească, domna Ioana lordache-Baltag consemnează, dispunând de un registru larg de informații, pagini interesante legate de istoria orașului Bacău, și anume: *Strada Domnească, Cartierul nou, Piața centrală, Gara, Școala nr. 10* etc.

Astăzi, când genul memorialistic este clasificat în fel și chip, ceea ce realizează scriitoarea Ioana lordache-Baltag, cu răbdare, perseverență și talent narativ, este o reușită a genului. Cartea beneficiază și de o postfață de „zile mari”(opt pagini) realizată, cu dăruire și mult profesionalism, de domnul profesor universitar doctor Ioan Dănilă.

Frazarea este scurtă, alertă, iar personajele putem să le clasificăm în două categorii: infantile și, cele mai multe, mature. Aflăm peste tot o fină ironie, o confesiune în care autoarea arată, atât propria ei poveste de viață, cât și drama unei generații care nu poate fi uitată.

Doamna Ioana lordache-Baltag, chiar dacă se află la a doua apariție editorială, dovedește maturitate în ceea ce scrie și are darul de a te ține într-o continuă tensiune, reușind să ofere cititorului vorba dulce, moldovenească, un stil consacrat în literatura română de Creangă, Sadoveanu, Alecsandri etc.

Este recreată o lume plină de semnificații, iar ceea ce o deosebește de alte cărți este tocmai arta portretistică realizată. Autoarea arată admirație față de personaje, fie că sunt vecini, rude, prieteni sau politicieni și ce este interesant, toate aceste personaje, noi, cititorii realizăm că ele trăiesc în această carte. Există o tradiție, cu origini în folclorul românesc, în care imaginea femeii integre, devotate, ajunsă la o vârstă, înaintată, impunătoare, pe care te poți bizui în momente cruciale, devine un simbol al unei lumi simple, dar esențiale pentru păstrarea unei

Nicolae MIHAI

Viața, într-o poveste

Cartea doamnei Ioana lordache-Baltag, „Viața, într-o poveste” (Ed. Egal, Bacău, 2013) este o carte document, natura fiind una biografică.

Unanim apreciată de presa literară băcăuană, cartea exprimă, ca trăsătură fundamentală, capacitatea autoarei de a îmbina, fără efort, o varietate de stări sufletești în felurite modalități stilistice. Prima parte a cărții, „Întoarcere în timp”, este un elogiu sentimental adus copilăriei cu obiceiuri, jocuri naive, mici evenimente școlare, diverse întâmplări petrecute în satul Furcenii Vechi, aflat în Moldova de Mijloc, la 7-8 km de municipiul Tecuci. Trecutul și prezentul aduc în fața lectorului multiple elemente ale realității, felii de viață, cu un arome farmec și candoare. Fără sofisticări stilistice, paginile scrise sunt sincere, la persoana întâi, singular.

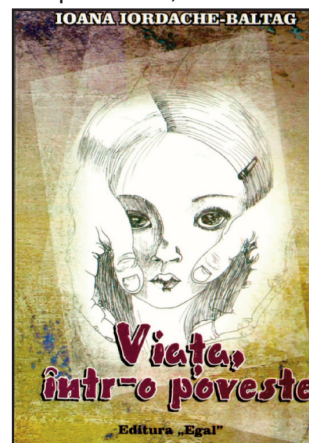
Doru KALMUSKI,
Patru meditații despre...

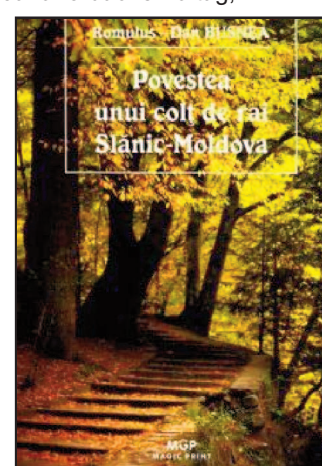
Gheorghe UNGUREANU,
Gustul pâinii și al vieții

Iuliana Caraghin,
Despre iubire, moarte...

Ioana Iordache Baltag, VIATA...

Romulus Dan BUSNEA,
POVEȘTEA UNUI COLȚ DE RAI

Mihai
BATOGBUJENIȚĂ

De câțiva ani, nu prea mulți, cam zece, citesc scrieri ale autorilor evrei de limbă română. Am o oarecare insașiabilitate pentru aceste lecturi și mi-am format convingerea că ele îmi relevă mult mai bine și mai corect lumea în care am trăit cu toții, o vreme, dar și pe cea în care trăiesc eu acum. Ei au avantajul că privesc de la o distanță care le permite o atitudine obiectivă, ceea ce pentru mine, oricât m-aș strădui, nu este posibil, fiind fatalmente implicat realității din imediata apropiere. Dar, uneori se petrec și evenimente puțin ciudate care îmi dau sentimentul că o logică superioară intervine discret pentru a mă bucura cât mai mult de aceste lecturi. Astfel, zilele trecute, bunul meu prieten, Roni Căciularu, scriitor de forță și subtil comentator al evenimentului din imediata apropiere sau a celui nevăzut dar prezent, a publicat o frumoasă recenzie la volumul **Calendecele măgarilor**. I-am mulțumit, însă surpriza avea să vină din altă parte. Primesc un telefon de la domnul Ivan Lungu, până atunci, pentru mine, un necunoscut, care mă roagă să-i trimit și domniei sale cartea deoarece îi plăcuse foarte mult prezentarea. Desigur, a doua zi, am pus cartea la poștă iar peste încă trei zile am primit și eu două cărți ale domnului Lungu. Prima dintre ele, cronologic vorbind, este **Maimuțele de dincolo de amintiri**, volum apărut la editura 24:ORE din Iași, editură aparținând lui Adi Cristi, un alt prieten unde ca redactor de carte apare Ana Parteni, soția, și ea o bună prietenă. Cercul pare a se închide și iată cum oameni necunoscuți până la o anumită dată se văd înălțuți într-un șir de evenimente care-i apropie, spulberând distanțele și decalajele temporale, ca într-un fel de vrajă al cărei scop este să-i îndrume spre cunoașterea reciprocă și, de ce nu, spre noi legături de prietenie. Într-o lume în care ura pare a fi singurul liant între oameni aceste evenimente țin cumva de un fel de miracol, semn că *Preabunul* ne ajută să ne regăsim în firea noastră de lumină dar depinde foarte mult de noi ce cale alegem.

Am făcut această mică digresiune fiindcă în carte vom găsi personaje uimitoare dintre acelea care, trăind într-o lume a furiei nebune, au reușit totuși să se ridice deasupra ei. Dar să nu anticipez.

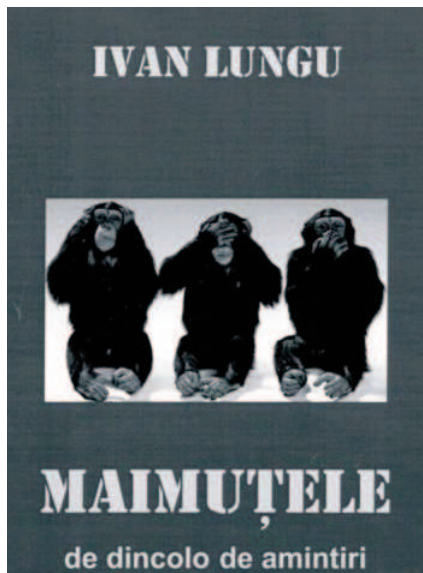
Titlul cărții poate părea puțin straniu dacă autorul, care acum a depășit șapte decenii de viață cu folos trăită, nu ne-ar lămuri încă de la început că este vorba de una din primele amintiri ale copilului, amintire care dăinuie în subconștient ca fiind una din cele mai fericite, din cea fericită primă copilărie. Pentru că, din păcate, această copilărie nu avea să țină prea mult, iar încercările prin care trece naratorul, cât se poate de cumplite, vor curma brutal genul acela de amintiri în care prietenii, un câine Axi, purceaua Țila, o broască țestoasă sau vajas pogacsa, o prăjitură făcută special de bunicuța pentru nepoțelul ei, sunt tot atâtea surse

CU IVAN LUNGU PRINTRE AMINTIRI

de bucurii. Dar și a privi din pătuțul tău o statueta despre care ți-o poți ima-gina implicată într-o mulțime de mistere fiind ea cam la fel de stranie și acum când, chiar dacă intrăm pe site-urile de informare, parcă tot nu aflăm taina ei. Vechiul simbol budist al evoluției spirituale prin eliminarea impactului senzorial nu este prea simplu de descifrat. Doar bunicii naratorului par a ști mai multe dar deocamdată tac surâzând cu blândețe. Poate nu este vremea descifrărilor ci doar a poveștilor...

Nici amintirea interiorului sinagogii, acolo unde este dus de bunic în vederea pregătirii pentru viață nu poate lăsa copilul indiferent. Uriașă, solemnă, aurită, cu aerul acela special al oricărui locaș de cult, unde știi că se produc unele lucruri pe care tu nu le cunoști încă, vor impresiona atât de mult pe copilul de atunci încât mulți ani după, va privi cu aceeași sfântă înfiorare, la glorioasele vestigii ale sinagogii peste care au trecut nu numai anii ci și necazurile. La fel ca peste oameni. Și dacă orga mai cântă încă este și acesta un semn că prostia sau răutatea nu pot fi biruitoare într-o lume în care avem puterea unor amintiri frumoase.

Dar ne aflăm în acel secol în care nebunia a pus stăpânire inclusiv pe bruma de rațiune numită simplu bun simț și lumea frumoasă a copilăriei a fost spulberată, fără să poți pricepe de ce. Groaza și nesiguranța zilei de mâine sunt singurele certitudini ale acelor zile. De neînțeles pentru copilul de atunci cum oamenii pot dispărea, cum familii întregi, peste noapte, devin doar subiect de discuții în șoaptă și cum, dintr-un reflex de apărare, oamenii stau cu bagajele pregătite la ușă. Pentru ce? Pentru orice!

Pentru tot ce poate fi mai rău! Și aici, în acest context, repet, de neînțeles pentru toți cei care nu l-au trăit, am admirat modul în care, în câteva fraze, autorul redă statura monumentală a unui personaj aproape incredibil. Este vorba de mătușa Bőzsi. O femeie tânără și frumoasă. Care a fost dusă în lagăr. La Auschwitz! Pentru milioane de oameni aici se încheie totul. Odată cu viața. Dar pentru mătușa Bőzsi este un început, pentru că ea reușește să scape (alt miracol?) din acest iad inventat de oameni și se reîntoarce acasă. Un eufemism desigur, pentru că nu mai are casă. Îi fusese confiscată! Însă, oricum, printre ai ei. Are 33 de ani și 35 de kilograme (într-un timp se mai îngrășase cum le spune ea rudelor venite să o vadă!). Spre to-

tala nedumerire a celor din jurul ei vorbește cu o stranie detașare și o nefirească liniște despre incredibilele grozăvii prin care trecuse. Nu, nu este deloc vorba de vreo dereglare psihică, și aceasta absolut firească și de înțeles în context, ci de o ridicare deasupra nefericirii. În română există un termen care nici nu cred că nu ar exista și în ebraică, având în vedere fundamentele comune ale religiilor creștină și iudaică: mântuire! Adică înălțarea spirituală în acea zonă angelică de unde mizeriile omenești au o cu totul altă perspectivă. Iar mântuirea prin suferință este un atribut al tuturor celor aleși. Nu am reușit, neavând destul talent, să creionez cu atâta putere personajul în doar câteva fraze cum a făcut-o autorul și chiar cer iertare cititorului pentru neîndemânarea mea, rugându-l să citească originalul.

Dar după ce am citit despre acest incredibil personaj mi-am pus o întrebare. Oare de ce lumea este plină de statuile ecvestre a tot felul de criminali cu săbiile scoase, de semnele nemuririi unor vedete de cinema sau fotbaliști (nu am nimic împotriva lor!) sau de busturile unor presupuși legislatori ale căror legi nu cred că au adus pacea sau fericirea pentru că, probabil, am fi observat. Și nu-mi aduc aminte să fi văzut vreodată statuia unui om, un om simplu, nu un profet, care, prin suferință, s-a înălțat, cu moartea pre moarte călcând cum spune un tropar din scripturi. Îmm, să fie oare de vină firea noastră cea plină de umbre și întunecimi? Dacă este așa atunci un bun remediu este, fără îndoială, lectura acestui minunat volum din care nici nu mai amintesc multe, multe, povești minunate, pentru a nu vă lipsi de fascinația și tihna unei cărți bune din toate punctele de vedere. Pentru că veți afla și despre o guvernanta austriacă al cărei gest de a merge cu familia la care lucra în lagăr pare, acum, în lumea noastră individualistă și meschină, absolut de neînțeles. Vom mai citi și despre dedesubturile unui „mit” al anilor '50, aceia în care auzim și acum că la conducerea țării erau evreii. Ivan Lungu ne va convinge, prin propriile sale experiențe de viață, ce a însemnat de fapt asta! Dar și mai mult, aflăm povești, foarte adevărate, despre oamenii cu care autorul se întâlnește după ce emigrează în Israel. Unii foarte pitorești, calzi, apropiați, generoși, alții, mde, așa cum sunt mai peste tot, cu felurite tare sau apucături (necunoștința fiind una destul de răspândită). Plină de umor și duioșie este și aventura familiei Lungu în căutarea unui cățel. Impresionantă mai ales prin contraponerea unor caractere umane cu comportamentele acelor ființe pe care tindem a le considera inferioare, doar pentru că nu le cunoaștem îndeajuns. Autorul are inteligența însă și forța narațiunii pentru a ne purta prin toată lumea, dar și prin medii culturale diferite doar pentru a ne convinge că lumea este așa cum o facem noi oamenii. Iar dacă, de multe ori dăm vina pe divinități, mai mult au mai puțin luminoase, este doar pentru a ne găsi o scuză, puțin credibilă, a vinovăției noastre. Ivan Lungu, prietene, îți mulțumesc pentru bucuria acestei cărți!

...NEGRU DE IARNĂ

Calistrat COSTIN

Recomandată drept „scriitor, poet, jurnalist, eseist și grafician (în „noțele” din volumul de versuri FLOARE MICĂ, 2009), licențiată în psihologie și master în științele educației, CAMELIA IULIANA RADU scrie în cartea de față o poezie de rafinament, având exact însușită știința discursului liric de efecte sigure. Din însăși paginația, NEGRU DE IARNĂ își are poemele titulate în... dedesubturi, încât trama prozodică în loc să debuteze de la un „indicativ” oare-

care, cum se obișnuiește, debușează într-un cuvânt tematic de natură a lumina intențiile autoarei, poemele – multe foarte ingenioase – trebuind a fi lecturate dinspre final, de la „marca” din subsolul textelor. Evident volumul se cere citit cu atenție și superioară înțelegere, spre reală delectare! Poeta – în ciuda unui anume ermetism de substanță științistă – are vocația, talentul rostirilor esențiale. Iată câteva, reprezentând tot atâtea invitații la lectură: „uneori, puterea recurge la autodevorare pentru a se menține”; „oamenii care nu pun preț pe singurătate o trăiesc așa cum beau apă”; „de ce să fi visat Dumnezeu un om dacă le avea pe toate? / iar dacă a făcut-o, cum îți permiți să disprețuiești ceva după care și Dumnezeu a jinduit”; „Uneori vedem universul invers de parcă mîntea ar juca alba-neagra cu instinctele noastre” ș.a.m.d. A nu se crede că din recuzita Cameliei Iuliana este absent sentimentul, căldura umană fără de care pagina de poezie adevărată ar fi descarnată, dezvrăjită! Poeta compune cu discreție, de teamă parcă de a nu produce dulcegării, și o poezie de dragoste: „ascuns în cutele lumii tu ești acolo, rătăcind foamea noastră”; „încă mai cred că tu și eu ne vom vedea în mireasmă”. Între nu puține improvizații lexical-sintactice derutante, uneori părănd a decurge la voia hazardului, deslușim și o inspirată „artă poetică”: „când scrii nu te gândești ce înțelege fiecare / nu pe tine te va citi ci pe ei plecați să cunoască lumea, / tu ești un pretext oarecare, / când scrii nu te gândești ce înțelege fiecare / nu te gândești”!... NEGRU DE IARNĂ – carte saturată de inteligente percepții, încărcată de tristeți și melancolii frizând setea de înstrăinare, de fugă dintr-o lume ostilă („unde să mă duc, unde să respir, încotro să-mi caut un cuib de iarnă, / eu călător clandestin al nopții de odinioară?”) însemnând, prin cele mai împlinite piese, o treaptă înaltă a scrisului unei poete aflate la un apogeu de vârstă și de creație.

Constantin
VORNICEASA

ET IN ARCADIA EGO

mosul este în mintea omului, nu doar în lucrurile contemplate. Mihai Ralea relatează o întâmplare amuzantă cu un țăran de la Cheile Bicazului. Se afla în compania unor oaspeți sovietici care veniseră la noi cu treburi specifice și acum vizitau locuri vestite pe plai mioritic. Admirau și comentau fenomenul geologic impresionant unde i-a călăuzit Ralea în scop recreativ.

Întâlnind un localnic, Ralea îl întreabă dacă este încântat de măreția piscurilor și a prăpăstiilor aflate aici. "Hm, niște chetroaie! Nici iarbă pentru capre nu crește pe ele."... zice nepăsător omul. De aici intelectualul versat trage concluzia că țăranii au simț pragmatic ascuțit, nu manifestă efuziuni lirice ca orășenii ce străbat astfel de meleaguri "sublime". În fond, omul născut într-un cadru natural minunat este indiferent la aspectul estetic fiindcă s-a obișnuit. Pentru el mediul înconjurător este banal, fiind mediu de viață, nu de contemplare estetică. Prin urmare, frumosul se află în ochiul ce privește dacă omul este instruit. Cel neșcolit poate recepta în chip confortabil farmecul mediului însă i se pare ceva banal, firesc. Considerăm că tot ceea ce vedem și simțim este normal, nu teoretizăm, de obicei. Omul lovit de intemperii în chip permanent știe că natura este imprevizibilă, deopotrivă bună și rea. O furtună năpraznică dezlănțuită „din senin” ne-ar zdruncina înclinația idilizantă relativ la o panoramă montană agreabilă pe vreme bună. Decisivă rămîne cultura în receptarea estetică. Imaginația umană a creat mereu obiecte de artă tot mai sofisticate. Incontestabil, la orășeni primează frumosul artificial în timp ce țăranii rămași „în sînul naturii” „prețuiesc latura utilitară a lucrurilor.” Cum s-ar zice, ei împletesc utilul cu plăcutul, nu apreciază arta pură, gratuită. Probabil, strămoșii neolitici au devenit la un moment dat capabili a depăși utilitarul strict prin asocierea

unor motive decorative lucrurilor create în scop practic. Propensiunea artistică s-a ivit ca o consecință a exersării, *homo faber* devenind și *homo esteticus*. Dar se presupune că ornamentația de pe unele artefacte a avut inițial conotații magice. Expri-marea simbolică a fost expresia vizibilă a dezvoltării psihice. Latura estetică s-a îmbinat cu conținutul magic al mesajelor. În stadiul adamic, infantil, omul gîndea în eresuri și vorbea prin mituri. Predomina intuiția în orice acțiune pînă la apariția vorbirii articulate, elaborate.

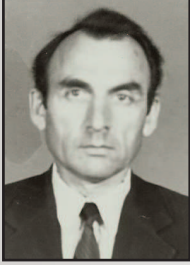
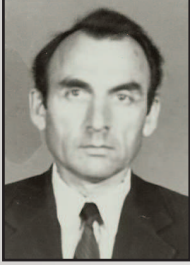
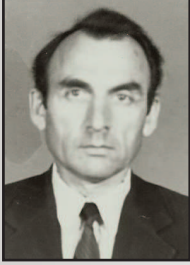
Dealtfel, mentalitatea magică stă la temelia tuturor religiilor. Și acum „religiile universale” au ritualuri magice care se materializează în ritualuri și felurite rituri. Unii se mîndresc cu intuiția lor sclipitoare, percutantă la momentul optim, scutindu-i de a desfășura un raționament obositor, complicat. Chiar se cred singurii inteligenți. Au orgoliul vizionarului, profetului înzestrat cu har divin. Deseori devin șarlatani, impostori, păcălind lumea cu minciuni sfruntate. Între vizionari și savanți s-a impus o rivalitate acerbă. Între predica vehementă, plină de imprecășii și blesteme și demersul logic bazat pe argumente demonstrate va fi mereu polemică spectaculoasă. Ce-i drept, nimeni nu este obligat să creadă o afirmație fără temei.

Gîndirea preponderent intuitivă este impulsivă, persuasivă și imperativă. E tipică religiilor revelate, care cer supunere totală dar și discursului politic de tip totalitar. Pentru astfel de lideri mulțimea căreia i se cere ascultare fără preget este o turmă, o masă amorfă ce trebuie modelată și condusă. Un exemplu de profet și conducător autoritar a fost biblicul Moise. După ce sacerdotul s-a separat de rege, socotindu-se superior, ales de zeul tribului, Iehova, conflictul dintre sacru și profan s-a accentuat, luînd uneori amploare sîngeroasă. Pînă și unii președinți au purtat nimb de aleși ai Destinului. Incredibil pare fenomenul de sacralizare a liderilor politici chiar și în unele democrații. De

regulă, ei sunt reticenți, nu-și etalează ostentativ vanitatea dar în dictaturi se exhibă deșănțat și admit cu îngîmfare să fie adulțați în delir la orice ocazie festivă. Împotriva acestui derapaj psihic în masă stă numai rațiunea critică. În regimuri politice de extremă dreaptă și stîngă liderii supremi se etalează la festivități de consacrare și omagiere ca niște zei întrupați. Camarila din preajmă îi proslăvește din interes cu perfidie ce mimează sinceritatea. Să nu ne mirăm că propaganda oficială debitează invariabil platitudini și elucubrații. Interesul este indestructibil, inseparabil de propaganda sfărșitoare. Faraonii erau educați într-o atmosferă mistică și se credeau zei personificați. De asemeni, toți autocații antici și medievali. Dar este ridicol că în zilele noastre să mai creadă cineva o asemenea parascovenie. Și totuși mai sunt autocați cu ifose de zei încarnați. Mentalitatea magică îl însoțește pe om ca umbra. Încă mai vedem și acum oameni parșivi ce vorbesc de „monarh de drept divin”.

De ce ar zice un om integru mintal că este monarh de drept divin?! Evident, șiretenia perversă îi definește pe asemenea inși. Nu se tem de ridicol.

Cei ce l-au numit pe Stalin „părintele popoarelor” erau normali la cap? Dar papagalii roșii ce l-au etichetat pe N.Ceaușescu ca „geniul Carpaților” erau teferi mintal sau îl batjocoreau în hiperbole stridente? Din păcate, derapajul moral nu este incriminat psihiatric. Propagandiștii oribili ce au îndocrinat tinerii inocenți spun că și-au făcut meseria, sunt senini și aroganți. În ultimii 20 de ani s-au metamorfozat în analiști politici impertinenți, lozincari. De obicei, morala este considerată pur și simplu prostie. România nu este o *terra incognita* ca un trib din jungla amazoniană pentru a ne lăsa proști de mării mitomani care s-au dedat la mîrșăvii în dictatură dar susțin că sunt analiști politici onorabili acum. Ar fi fost cazul să fie decenti, nu fanfaroni, impostori, demagogi.

Gheorghe PALEL	Prăbușire și zbor Izvoare, Etern estuar POEZIA.	 Eugen SFICHI	Unui arendaș	Bătrânețea unei fabule
	UN CORB DE CATIFEA		Ne porți ca iubitor de arte Prin sălile conacului, Să ne arăți în raft o carte: Cultura... păstărnacului.	Eu lucrez ca o furnică, Zilnic prin oraș cutreier, Strâng și bani, căci am o fiică Măritată cu un greier.
Un corb de catifea Rotește Văzduhuri anonime Despre care Am scris.	PASERI DE FUM	 Romică C. GHICA	Debutant în epigramă	Unor medici
Satyrii răspund Că încă nu am venit,	Paseri de fum Orgă celestă vibrând Acorduri despre legi și călimări.		Umorul tău, pe rând, adună Răzlețe vorbe împreună, Având un mod deprins în est Acela de a fi... mod-est.	Vreți de la noi ghemotoacele Banilor dulci ca siropul, Căci steți-SCOPUL SCUZĂ MIJLOACELE.
Însă corbul mătășos Croncăne: - Nu vă îngrijorați, Vine-n curând!	Cerul Speranță Dăinuind prin nori Superb ocean albastru uneori Ningând ca-n basme vechi la sărbători Plouând în toamna Dușilor cocori.	 Eugen SFICHI	epigrame	Mă deranjează când observ Că intră-n vorbă fără rost; Mi-explică unul, clar, cu nerv: -Păi, dumneata nu vezi că-i prost?
ESTUAR	UN AMURG		PROȘTII ȘI PROSTIA	Prostia
Estuar fermecat POEZIA Incantație solară, Imensități – Dialog cu apele, Cerule și pământul Tăcere și hohot Resemnare și luptă!	E un amurg fără seamăn Pe zări Siluetele Cavalerilor de Ivory trec seniorial spre depărtări Într-un alai Iluzoriu.	 Romică C. GHICA	Prostul	Niciodată' n-o să dispară Și asta mă-ngrijorează Pentru că, din cale-afară, Prostia proliferază.
Lance cu două vârfuri, Aripă, Diamant și cenușă – Efemer și eternitate	Respir un parfum scump și rar, E ceasul poveștilor toate. Zei? Beau ambrozie și nectar Din cupe de azur înstelete.		Tot prostul	Și amicul meu Romeo G. Secbac
		 Romică C. GHICA	Și iar prostul	Despre unii proști
				Proștii ce trec drept deștepți Au prins șpilul cum să facă Și atunci, când nu te-aștepti, Ei știi cum și cât să tacă.

Edgar - Allan POE s-a născut la Boston, în 1809. Părinții, actori ambulante au murit de ftizie. A fost crescut și educat de un negustor. Studii în Anglia și America (liceul la Richmond, universitatea–neterminată – la Charslottesville și Virginia). Fire ciudată, imaginație extraordinară, fantast - macabră.

Viață dezordonată, extravagantă, subminată de alcoolism și mizerie. Fascinația morții și a purității. Se stinge în 1849, în urma unui atac de *delirium tremens*. Opera sa de calitate artistică excepțională, sinteză a unor tendințe contradictorii, a spiritului critic și evazionismului.

Atât poeziile, cât și „povestirile extraor-

(Edgar Allan Poe)

dinare“ au deschis drum în literatura modernă simbolismului și suprarrealismului. Geniu sumbru și nefericit, având asemănare cu marele Baudelaire, care l-a și tradus excepțional.

„Aleg «Corbul» ca fiind cel mai cunoscut poem al meu. Scopul meu ar fi să dovedesc că nici un moment din compunerea lui nu poate fi pus pe seama unui accident sau unei intuiții, că lucrarea a înaintat, pas cu pas, spre forma definitivă, cu precizia și consecvența rigidă a unei probleme de matematică.”

EDGAR ALLAN POE (1809-1849)

CORBUL

- așezat în limba română de **Radu Cârnecki**

Cândva, într-un adânc de noapte, stând peste înnegrite șoaapte
Din prăfuite cărți străvechi, cu înțeles tulburător,
Cum somnu-mi pătrundea în gând, deodat'-am auzit bătând,
Abia de-am auzit bătând la ușa-nchisă din pridvor.
Mi-am zis: „E, poate, -un călător la ușa-nchisă din pridvor.
Desigur, doar un călător.”

Nu! n-am să uit acel târziu! Era-n decembrie, pustiu,
Iar jarul din cămin scădea scăzând lucirile-n covor.
Tânjeam spre zori, spre-al zilei drum, supus tristeții ca și-acum
Citind în cărțile de fum și retrăind-o pe Lenore,
Minunea fără-asemănare, ce îngerii îi spun Lenore
În cer răpita mea Lenore.

Perdelele-n mătase grea – iar purpuriul lor foșnea –
Mă-nfiorau ca-ntr-un mister de suflet amenințător
Și, inima a-mi domoli, îmi tot spuneam că: „Poate fi
Vrun călător ce ar dori să-i fiu cumva găzduitor;
Da, rătăcit în miez de noapte, dorind a-i fi găzduitor
E doar atât: un călător”.

O clipă n-am mai așteptat și-n mare zor am cutezat: „Hei,
domnule, ori doamnă, – am zis –, iertați-mă topit de dor
Gândeam la ea ca un proscris și, picotind, nu v-am deschis,
Dar ați bătut ușor, ca-n vis, la ușa-nchisă din pridvor.”
Și-am tras zăvorul ruginit, scrutând adâncul din pridvor:
Beznă! dar nici un călător.

În prag, o vreme, am rămas, fără vedere, fără glas,
Sperând, visări am înălțat cum n-a-ndrăznit vrun muritor;
Ca un mormânt tăcerea sta și-ntreg pământul tot așa,
Ci, numai un cuvânt vibra gândit: cuvântul sfânt, Lenore,
Ce-l murmurai, și-ntr-un ecou se-ntoarse șoaapta mea: Lenore!
Fu, doar, ecoul călător?!

Când înlăuntru-am revenit, de dor și temeri mistuit,
Din nou am auzit bătând! acum bătând cutezător:
„Ceva se-ntâmplă – mi-am zis – poate e vrun canat ce lemnu-și bate!
Ah, toate astea sunt ciudate și-mi sapă-n sânge-adânc fior,
Vreau taina asta s-o dezleg, să scap de-acest nebun fior,
Poate-i doar vântul călător!”

ANNABEL LEE

Demult, într-o țară, lângă o mare
- De-atunci ani mulți or fi -
Trăia o fată - vă amintiți? -
Și se numea ANNABEL LEE,
Iar fata aceasta trăia visând
Să o iubesc, să mă poată iubi.

Eram un copil doar, și ea o copilă
În țara de lângă marea cea gri;
Ci dragostea noastră era peste dragoste:
Eu și minunea ANNABEL LEE!
Și-atunci, serafimii de sus începură
Iubirea a ne-o pizmui.

Și pentru aceasta (e vreme de-atunci!)
În țara mării se năpusti
Un vânt năpraznic și o îngheță
Pe iubita mea ANNABEL LEE;
Iar bogatele-i rude îndat' o purtară
De la mine în altă zare,
Și un mormânt îi durară
În țara aceea de lângă mare.

Da, gloata îngerilor invidioasă
La fericirea noastră râvni -
Cu siguranță, aceasta fu cauza
Știu toții, altceva nu putea fi,
Că vântul pornit din norul de noapte
O îngheță și-o ucise pe ANNABEL LEE.

Fereastră, larg, o am deschis! și, ca într-un fantastic vis,
Pătrunse-un corb bătrân, venind din vremi adânci, în straniu zbor
Și, ca un rege sau regină, purtându-și neagra lui lumină,
Sus, lângă ușă, sub lumină, se așază cutezător
Pe bustul zeei Pallas și mă sfredelea cutezător,
El, tenebrosul călător.

Priveam la el: era urât și grav, și mă simții că râd:
Sta plin de ifos, nemișcat, voindu-se dominator.
I-am zis: „Deși ți-e creasta cheală, totuși pătruns-ai cu-ndrăzneală,
Corb insolent, trufie goală, trimis al Noptii sfidător.
Ci, care-i princiariul nume ce-ți dete ladul sfidător?!

Mult mă uimi rostirea clară la acea pasăre barbară,
Chiar dacă nu părea decât un geamăt amenințător;
Fiindcă, s-ar putea susține că s-a văzut – de către cine?
O pasăre-fantasmă, cine, ca piază-reă lângă ușcior,
Pe al zeiței bust, acolo, Corb hâd pe bust lângă ușcior,
Spunându-și, singur, „Nevermore“?

Da, singur și fără de gând, în cioc o vorbă doar având,
Iar altceva ne-mai-simțind în cugetu-i croncănitor;
Tăceam, tăcea precum o stană, fără-a mișca măcar o pană,
Și-atunci mi-am zis în șoaptă vană: „Alți prietenii, ieri, plecară-n zbor,
În zori și el se va cam duce precum speranțele, în zbor”.
Dar Corbul zise: „Nevermore”.

Rămas-am, sincer, interzis de un răspuns așa precis,
Și m-am gândit: ”Acest cuvânt e moștenirea-i, aspru dor
De la vrun peregrin bătrân supus destinului hapsân,
Care l-a biciuit păgân cu-acest refren sfâșietor,
Speranțelor un bocet, doar, acest refren sfâșietor,
Nefericitul „Nevermore”.

Dar, fiindcă fiara-păsărească îmi făcea ochiul să zâmbească,
Mi-am tras fotoliu'-n fața ușii, spre chipu-i amenințător
Și, sprijinit în catifele, legam simțirile-ntre ele,
Imaginându-mi și-alte rele, pe care Corbul cobitor,
Această pasăre fatală, mi le va spune cobitor
Cu vorba-soartă „Nevermore”.

Voiam asemeni deslușiri fără să-i fac destăinui
Acestui, fără suflet, Corb, care, cu ochiul scrutător,
Mă răscolea profund și, încă, privirea-mi – de dureri adâncă –
Mi-o înclina, ca-ntr-o poruncă, pe catifeaua pernelor
Ce nu vor mai fi mângâiate – alintul dulce-al pernelor! –
De cea plecată-n veci: Lenore.

Atunci mi se păru, pe clipă, o-ntămâiere în risipă
Din tainice cățui purtate de blânzi Serafi în pas sonor;
„Netrebnice – mi-am zis – de sus, chiar Dumnezeu, Prea bun, ți-a pus
Balsam în suflet, leac adus spre-a ta uitare de Lenore:
Bea plinul cupei de licoare și uit-o, uit-o pe Lenore!”
Dar Corbul zise: „Nevermore”.

„Profet pocit, duh necurat, oracol, vraci încrâncenat,
Chiar că Satana, ori Furtuna, pe țarmu-acest'neprimitor
Te-a lepădat prea-urgisit pustiului de-aici vrăjit,
Și casei mele te-a ivit, ci, spune-mi, fii alinător,
Dacă în Galaad găsi-voi acel balsam alinător?”
Răspunse Corbul: „Nevermore!”

„Să-ți fie-acest blestem, plecarea, pasăre-drac, iar depărtarea
Să te cuprindă-n noaptea nopții și-n a'lui Pluto pentru nor!,
Iar pana neagră a minciunii – te du cu ea! – dă-o furtunii
Și lasă-mă-n lumina lunii, pieri de pe bust, cenușă-n zbor,
Ah, smulge-ți pliscu-amar din mine! te du și spulberă-te-n zbor!”
Răspunse Corbul: „Nevermore”.

Și de-atunci tot stă așa!, nicum dorința-i de-a zbura
De pe-al Palladei bust zeiesc; stă nemișcat și pânditor
Și-n ochii-i care scânteiază zărești un demon ce visează,
Iar lampa, sumbru, proiectează nestinsa-i umbră pe covor
Și sufletu-mi n-o să se smulgă din umbra-vrajă din covor
Spre-a se-nălțare: „Nevermore!”...

Dar dragostea noastră a fost mai puternică
Decât a celor mai bătrâni decât noi,
Decât a celor mai înțelepți decât noi,
Și nici îngerii din cerul de slavă,
Nici demonii din marea de lavă
N-au reușit sufletul a-mi despărți
De cel al frumoasei ANNABELL LEE.
Și azi, aurie, luna mi-aduce
Visări cu minunata ANNABEL LEE
Și-n stelele scânteind revăd ochii
Mereu prea-frumoasei ANNABEL LEE,
Și astfel, în marea nopții înaltă, mă culc lângă ea
Draga mea taină, mieasa mea,
În cavoul acela din țara mării,
Țara cu mormântul în care stă ea.

Gheorghe DRĂGAN

Prin voi înșivă...

Am citit pe net (prin bunăvoința prietenului Traian Păndaru) un document referitor la criza actuală din România (dar și din Europa). Textul ar fi fost preluat (nu știu nici de cine, nici cât de corect) din scrierile unui jurnalist și istoric recunoscut ca profesionist (A. Majuru). Analiza stării de fapt de la noi (în bună parte, credibilă) este prefăcută cu avertismentele "livrate" recent de două "cassandre": una politică – franțuzul Jean-Marie Le Pen, și alta politologică – americanul George Friedman, șef al unei agenții de analiză geopolitică. Primul ne sfătuiește să ne apărăm "pământul" contra străinilor: pentru că este prea bogat și frumos, ni-l vor lua! Dacă naționalistul francez se gândește la câte pământuri ne-au mai fost "luate", cu tratatul, cu diktatul sau, și mai simplu: cu japca, putem înțelege îngrijorarea sa, să-i zicem, prietenească. Al doilea personaj vrea să ne calmeze avântul spre Vest (oricum, mult diminuat!), sfătuindu-ne să ne conservăm "suveranitatea", deoarece "nici NATO și nici UE nu vor avea grijă de România". Cum se vede, cam știe analistul că "țărișoara" noastră a avut mereu parte de "protecție", când de voie, când de nevoie! Sunt realități istorice pe care trebuie să le judecăm la rece, fără complexe. Cred că nu trebuie să ne pierdem cumpătul, ci să punem în câmpul luptei ceea ce cred binevoitorii străini despre noi cu ceea ce noi înșine știm și am învățat pe pielea noastră. Se înțelege, nu putem ignora nici ce se petrece în jur. Este adevărat că Europa nu plesnește de ferice în ultimii ani. Dar când i-a fost bine Dumneaei, exceptând scurta perioadă zisă "belle époque" (înainte de primul război mondial)? Așadar, construcția europeană începută la puțin timp după ultima conflagrație mondială nu este doar un capriciu al politicienilor. Primul efort de creare a unei "uniuni" europene creștine l-a făcut Carol cel Mare (sec. IX), când apăruse amenințarea Islamului. O încercare similară pare să fi fost restaurarea imperiului roman în forma creștină a Sfântului Imperiu romano-german, în zona centrală a Europei. Apoi a venit teribila ciumă din sec. XIV, care a redus cu o treime populația Continentului. Procesul de definire a identităților statale capătă amploare, mai ales prin războaie sângeroase, inclusiv acelea religioase, ce au drept primă cauză nevoia de reformare la nivelul conștiinței, al spiritualității. Mersul spre civilizație este lent, pădăchii mișună în perucile șambelanilor până în epoca premodernă, săpunul era pentru mulți un moft. Chiar și Napoleon, obișnuit cu "parfumul" sudorii de cal, îi scria iubitei câte un bilețel de genul: "Nu te spăla că vin" (!). Vajnicul călăreț pare a fi preluat ideea Europei unite (prin forța armelor!) de la înaintașul său, Charlemagne. Fără succes! Europa continuă să aibă și după el mai multe centre de putere, ceea ce face să fie

brăzdată de evenimente belicoase ce nu rezolvă nimic. Cele două măceluri mondiale determină pe câțiva politicieni să reia vechea idee a statelor unite ale Europei, care să elimine conflictele locale și să contracareze expansionismul rusesc în forma lui ideologizată – bolșevismul (o doctrină foarte tentantă pentru sărăcime și pentru intelectualii creduli, cititori pasionați de vechi utopii). Războaiele mondiale și pierderea imperiilor coloniale au avut drept consecință crizele economice. Se pare că după fiecare catastrofă, Europa a găsit, totuși, forța necesară renașterii din propria cenușă. Sigur că resursele ei energetice sunt limitate, ceea ce o expune șantajului rusesc (hidrocarburi), dar liberalismul economic o face să poată concura (încă!) cu imperialismul "roșu", rusesc sau chinezesc. În concluzie, nu cred că partida este pierdută pentru Europa. În ce privește România, aș crede că și cetățenii ei cei mai lucizi își pot da seama destul de bine despre propriile probleme. N-o fi franțuzul Le Pen vreo Mafalda! Sunt de acord că trebuie să negociem ferm cu orice partener extern, dar fără a agita ostentativ, "cu legitimă mândrie patriotică" (cum clama propaganda comunistă) steagul decolorat al "independenței" ceaușiste. Aceasta nu era decât un drog bun de adormit "patrioții" cu burțile goale... "Masele" îndoctinate cu retorică naționalistă nu bănuiau că discursurile scorniceșteanului urmăreau distragerea atenției de la realitatea dură: industrializarea la galop a țării o făcuse dependentă și de capitalul din Vest, și de resursele energetice și materiile prime rusești. Ideea de modernizare a țării era corectă. Din păcate, a fost minimalizată, dacă nu complet ignorată, necesara punere în acord a direcțiilor de dezvoltare economică cu resursele proprii, materiale și umane. Logic ar fi fost să folosești la maxim ceea ce ai, prin forțe proprii sau cu ajutorul altora. Iar în cazul din urmă, nu oricum! Privind spre ce se întâmplă acum în țară, autorul articolului are dreptate: mai periculos decât spionajul străin este ministrul dedulcit la comisioane grase și la cheltuieli exorbitante (făcute neapărat în Monaco!). Dar pe demnitarul de acest soi nu ni-l impun străinii ci, culmea! îi alegem noi! Până la urmă, conform panseului bimilenar, fiecare popor are conducătorii pe care și-i merită: îi votează la patru ani, în multe cazuri cu sublimă inconștiență, amăgit cu o bere și-un cârnaț! Când aleșii își fac legi care îi apără de brațul Justiției, alegătorii observă asta, dar nu ies în stradă ca să ceară alte legi. Românul nu se implică; el așteaptă fie o minune, fie o intervenție dinafara (vin americanii, vin chinezii, eventual marțienii!). Până să ne spună dl. Friedman că n-o să ne poarte de grijă NATO și UE, trebuie să constatăm că este necesar să ne apărăm de noi înșine și să ne facem curat singuri în propria ogradă! Dar numai uniți și conștienți că de noi depinde aproape totul, inclusiv știința folosirii conjuncturilor favorabile. Până nu vom gândi cu propriul cap și nu vom merge la urnă în cunoștință de cauză, România nu va avea cap. Dar unul bine "tratat", ca să nu se altereze, știut fiind că peștele de la cap se mpute!

Aniversări: Veronica Stănilă-Moisoiu

N. 21 februarie 1964, în Comănești, județul Bacău. Poetă. Fiica Elenei (n. Curea) și a lui Ion Stănilă, muncitori, a copilărit în orașul lui Tristan Tzara, unde și-a început studiile, absolvind cursurile primare și gimnaziale ale Școlii Generale Nr. 5 din cartierul Găzdarie (în prezent, "Tristan Tzara", 1970-1978). Prima treaptă liceală o urmează la clasa de biologie-chimie a Liceului "Vasile Alecsandri" din Bacău (actualul Colegiu Național, 1978-1980), iar cea de a doua la clasa de laborante a Liceului Industrial Moinești (azi, Colegiul Tehnic "Grigore Cobălcescu", 1980-1982). Aici, sub înrâurirea profesoarei Mariana Corfu descoperă cu adevărat poezia și marea literatură, începe să scrie versuri, participă la olimpiade, citește asiduă, debutează cu poezie în săptămânalul *Steagul roșu* (1980). Condiția modestă a familiei nu-i permite să-și ducă visul mai departe, așa că se angajează ca laborantă, lucrând mai întâi la Schela de Petrol Moinești (1980-1985) și, apoi, la Distribuție Gaze din aceeași localitate (1985-1990). Continuă să scrie și, în 1985, redebutează, de data aceasta în revista de cultură *Ateneu*. Odată cu schimbările postdecembriste renaște și ideea de a-și continua studiile, iar din toamna anului 1990 e studentă a Facultății de Filologie a Universității băcăuane, secția română-franceză. E remarcată de criticul și istoricul literar Constantin Călin, de a cărui erudiție e fascinată, care-i selectează o parte dintre creații și le publică în coloanele suplimentului *Sinteze*. Obține licența în 1995, cu lucrarea *Jurnalul lui Titu Maiorescu* (îndrumător, prof.univ.dr. Pavel Florea), din același an devenind profesoară de limba și literatura română în cadrul Școlii Poduri, județul Bacău. Începând cu noul an școlar ocupă același post la Catedra de limba română a Școlii Nr. 1 din Moinești (actualmente, "Ștefan Luchian"), iar din 1997 e titulară la Catedra de specialitate a Liceului Teoretic "Spiru Haret" din municipiul coplăriei. Se perfecționează continuu, obținând, rând pe rând, definitivatul în învățământ (1998), gradele didactice II (2004) și I (2007), masterul în Științe literare și culturale în cadrul Universității "Vasile Alecsandri" din Bacău (2005-2007), cu o lucrare importantă: *Simboluri și coduri literare* în opera lui Vasile Lovinescu (îndrumător, prof. univ. dr. Vasile Spiridon). Pe lângă activitatea de la clasă, a fost o prezentă activă la manifestările cultural-literare organizate în cadrul liceului și la Biblioteca Municipală "Ștefan Luchian", participând cu poezie și eseu la importante confruntări literare, jurizate de nume de prim rang ale culturii române (Fănuș Neagu, Cezar Ivănescu, Adrian Dinu Rachieru, Tudor Oprea, George Bălăiță, Aurel Rău, Marin Mincu, Marius Tupan, Laurențiu Ulici). A fost distinsă, astfel, cu premiile unor prestigioase reviste literare și publicații,

între care amintim: Convorbiri literare (pentru interpretarea critică a operei eminesciene la Concursul "Poni Luceafărul...", ediția a XVII-a, Botoșani; pentru poezie la Festivalul Național de Poezie "Gheorghe Pitut", ediția a IX-a, Beiuș), Porto Franco (idem, la Concursul "Poni Luceafărul...", ediția a XVIII-a), Hyperion (1997, pentru poezie la același concurs), Unu (idem, 1999), Antiteze (Concursul Național de Poezie "Nicolae Labiș", ediția a XXXIV-a), Junimea Moldovei de Nord (Festivalul Național de Poezie "Gheorghe Pitut", ediția a IV-a), Radio XXI (Festivalul Internațional "Lucian Blaga"- 2004), Monitorul de Bacău (pentru poezie, la Festivalul-Concurs Național de Creație Literară "Avangarda XXI", 1997). La acestea se adaugă distincțiile și premiile altor concursuri de creație, cum ar fi Festivalul de Poezie și Proză Scurtă "Magda Isanos-Eusebiu Camilar" (ediția a III-a, 1998), Concursul de Inspirație Spiritual-Creștină "Izvorul Tămăduirii" (Ediția I, 1999), Concursul de Creație "George Bacovia", 1998), Festivalul Național de Creație "Mihai Eminescu", ediția a III-a, 2002, Concursul Național "Pavel Dan", eseu, 2007) ș.a. Deși a obținut pentru volume în manuscris Premiul al III-lea la Concursul Național de Poezie "George Coșbuc" - 1998 și Premiul al II-lea la Concursul Național de Poezie "Cuvinte potrivite" (ediția a XX-a), a debutat editorial doar în urma câștigării

Concursului Național de Poezie "Nicolae Labiș", când Grupul Editorial Mușatinii și Bucovina viitoare i-a publicat placheta *Palimpsest* cu intertext (Suceava, 1999). Acestea i-au urmat volumele de poezie *Ochiul Minervei* (Editura Studion, Bacău, 2005) și *Îngeri decapitați* (Editura Corgal Press, Bacău, 2011), precum și exegeza de Termeni de stilistică și de poetică a textului (Editura *Grafic*, Bacău, 2007), realizată în colaborare cu profesorele Ecaterina Crețu, Coca Alexandrescu, Rodica Hanu și Valeria Ojog. Poemele premiate sau alte grupaje de poezie au văzut, de asemenea, lumina tiparului în paginile publicațiilor deja amintite ori în cele ale revistelor și ziarelor *Amurg sentimental*, *Cartea*, *Credința ortodoxă*, *Flacăra*, *Luceafărul*, *Plumb*, *13 Plus*, *7 zile din 7*, dar și în antologia *Lampa-doforii* (Editura *Morel*, București, 2001). A scris, totodată, prefața volumului *Abecedar în versuri* de Vasile Iscu Lăcătușu (Editura *Egal*, Bacău, 2000), a fost lector de carte la volumul *Jerbele toamnei* de Didina Postelnicu-Luca (idem, 2004) și pregătește pentru tipar o nouă carte de poezie și studii dedicat lui Vasile Lovinescu, monarhul ascuns de la Fălticeni, a cărui creație e mai puțin cunoscută azi, deși unele dintre volume au fost reeditate în ultimul timp.

Cornel GALBEN

Ioan MITREA

TRECUTUL PRIN ANECDOTE (28)

Carol I nu agrea balurile particulare

Regele Carol I și Regina Elisabeta nu mergeau la nici un bal și nici nu călcau în casele oamenilor și nici la Legații. Prinții moștenitori Ferdinand și Maria au rupt cu această regulă, și au păstrat obiceiul de a merge la cine îi invita... O singură dată era să se coboare Regele Carol până a cinsti cu prezența sa un bal particular. După ani de străduință Grigore Șutu obținuse această înaltă favoare. Cu câteva zile înaintea balului Regele a aflat, însă, că la balurile lui Șutu "canișul" casei, o spurcăciune de dulău alb cu părul creț, apărea în mijlocul saloanelor purtând în spinare un coș cu flori și alte "obiecte"

de cotilion. Or pe cătel îl chema Cărluță, și toată lumea îi da cu Cărluță în sus și cu Cărluță în jos – și atât a fost de ajuns pentru că Regele să se facă bolnav, să nu mai meargă la bal și să jure în barbă că nu-l va mai prinde nimeni să fâgăduiască așa ceva. Și Carol I s-a ținut de cuvânt.

O "recomandare" a lui Tudor Arghezi

În mai multe rânduri Tudor Arghezi a povestit despre dese solicitări ale scriitorilor tineri care îi cereau recomandări pentru obținerea unui post. Medicul – memorialist Emil Dorian, în Jurnal din vremuri de prigoană. 1937 – 1944, (București, 1996), relatează o asemenea întâlnire a lui Tudor Arghezi cu Zaharia Stancu.

Iată ce îi povestea Tudor Arghezi lui Emil Dorian despre vizita lui Zaharia Stancu: "Era un tânăr care fusese învățător pe la țară și scria versuri, amestec de rural și citadinism. Mi-a plăcut fiindcă avea niște ochi verzi, se legăna așa (îi imita mișcarea din șolduri) și când l-am văzut sculamentos și

dulce, i-am spus:

- Ce e, Stancule ?

-Apăi, uite maiestre, cam trag pe dracu de coadă. Mi-ar trebui o funcție. Poate mi-ai da o recomandatie ca să capăt un post acoperit, de agent de siguranță.

- Cum ? Pâine de asta vrei să mănânci ? Mai bine să mănânci c...t ! leși afară !"

*

În 1943 "temperatura" lui Hitler începu să scadă [Prima anecdotă a anului 1943, despre Hitler, apărută chiar în primele zile suna, cam așa: " Hitler e bolnav grav, suferind, între altele de o temperatură prea joasă, vreo 34 de grade. Medicii consultați nu pot descurca lucrurile. Este chemat un medic evreu, care îl examinează cu atenție.

- Was fehlt ihm, Her Docktor? (Ce-i lipsește domnule doctor?)

- li lipseșc două grade – spuse doctorul: Leningrad și Stalingrad !"

Gheorghe
UNGUREANU

Bărbații să iasă!

„- Bărbații să iasă! Rămân în odaie femeile. Ele vor înteti focul în vatră. Vor încălzi apă în cazane de tablă, să fie ceva mai fierbinte ca ploaia de vară. Să poată ține cotul în ea fără cumva să se ardă! Faceți lumină! Mai multă lumină, să vezi până și bobul fasolei rostogolit pe marginea mesei

‘nainte să cadă în oală! Aduceți lămpile toate! Aprindeți și candela Sfintei...! Aduceți ștergare, pânzăici și oghialuri curate, săpun și rachiul cu miere, ghințura fiartă, foarfecele, ghemul cu ață! Stați-mi în preajmă! Învățați cum se pot ajuta trupurile și sufletele celor sărmani la vremi de restriște! Iară tu, dragă Marie, ascultă la cele ce îți voi spune de acum înainte! Fă cum îți-o zice: strigă, răcnește, vaită-te, dar nu te jura că n-ai să mai naști niciodată! Trage aer în tine! Strunește-ți baierele pântecului! Împinge ce ai înăuntru! Forțează-te așa cum ai merge „afară cu udul”! O dată și încă o dată! Hai s-o luăm de la capăt! Cântă, roagă-te! Uite-l că vine! Mulțumim Ție Doamne! Prelinsă spre tămple sudoarea ce izvora din profunzimile frunții întovărășindu-se cu lacrimile ochilor părănd uneori că își vor ieși din orbite, scrâșnetul dinților, gemetele, strigătele, încordările burții, a brațelor și picioarelor tinerei zbătându-se în durerile facerii au dispărut mai apoi într-o singură clipă, trosnetul lemnelor mistuindu-se în flăcările focului, ticăitul pendulului atârnat în perete la capătul patului luându-le locul, în timp ce minunea nașterii fătului s-a desăvârșit printr-un țipăt ce-a părut că străbate zările de la un capăt la altul, deschizând drumul unui hohot de plâns al copilului orăcând între palmele mele și zâmbetul abia perceput al tinerei mame ce-și tremura buzele, istovită, a mulțumire ducându-și degetele mâinilor către fața devenită senină. Primește și te bucură de fructul dragostei tale! Cuprinde-l în brațe, descoperă-ți sânul și lasă-l să sugă în voie spre împlinirea tainelor vieții! Să vă trăiască, să crească și să vă ferească! Sprijin în casa voastră să fie odorul pe care, iată, moșit ți-l dăruiesc în grijire! i-am spus lăuzei, în același gând cu femeile ce alături de mine au asistat la nașterea unui băiat, mai mare dragul.

În timpul acesta, ușa camerei, deschizându-se singură s-a izbit violent de perete. În mijlocul ei, însă, nu se afla nimeni. Lămpile au pâlpâit, mai, mai să se stingă. Din sala alăturată doar vocile bărbaților se auzeau limpede, bucurându-se de izbânda nașterii fătului. Afară viforul iernii vuia, purtând pe sub streșini urgia vântoasei, peste coama șindrilei pulberând, în rafale, zăpada. În depărtări păru că s-aude urletul unei haite de lupi, a pustie ori scâncet de câine bezmetec în prag de turbare. Ceva se întâmplă! a spus atunci una dintre femeile aflate de față. Ceva nu e bine! Aprindeți o lumânare-n fereastră pentru a vesti ursitoarele! Să vină degrabă! Să nu se deoache legați la gâtul copilului o sforică din lână vopsită în roșu! a completat, pare-mi-se alta, aflată în preajma lăuzei. Iar mamei, citește-i vecină, că ești mai aproape, din Psaltirea de colo! s-au îndemnat, rând pe rând, nevestele făcându-și, cu degetele împreunate a rugă, pe loc, semnul crucii, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, bolborosind rugăciunea cea care alungă spiritele rele! E vântul!? îndrăznise, atunci, careva să rupă tăcerea. Un semn de la ceruri!? venise, apoi, o părere. De-ar fi doar atâta! se îngrijorase Matilda. Pot fi zânele!? a spus și Ilinca. Sau poate că duhul!? Ferească-ne sfântul! Pușchele pe limba matală! au continuat să-și spună părerile cele prezente. Plecatul... e bine? am întrebat și eu la o vreme. Trăiește, din câte se știe! mi-a răspuns nu mai știu care din cele ce mă însoțeau în noaptea aceea. Adă ulcica să stingem cărbunii! propuse în cele din urmă bătrâna ce se pricepea la desfăcut farmecele. Astfel, rând pe rând și-au spus fiecare gândurile, în timp ce stăteau și vgheau la căpătâiul tinerei mame cu fătul în brațe căzută în somnul odihnitor după naștere. În timpul amiezii, conform obiceiului s-a pregătit masa așteptând ursitoarele în numele cărora bucatele au fost împărțite celor de față, zânele arătându-se numai în visele mamei, ale moașei și ale viitoarei nănașe a băiatului. ”

- Așa s-a petrecut nașterea celui de față, așa mi-a fost povestită de mama, așa v-am spus-o și eu, pentru că așa erau cunoscute și apoi folosite, pe vremuri, asemenea practici! Acum mă iertați! Mă duc să mă culc! Iar tu, dragule... ai grijă! Treci pe la mine oricât de târziu ai veni! Vom face gogoși ca pe vremuri...!

*Gheorghe Ungureanu, **Gustul pâinii și al vieții**, fragment din romanul cu același nume, 2014

Iarna la Șerbănești

Teodor
ROZNOVANU

Motto:
“Adevaratul
gospodar își
face vara
sanie și iarna
car”

Dinspre lunca Bistriței un val de ceață învăluie Șerbăneștiul ca o ninsoare, ceea ce înseamnă că iarna-i pe aproape. Prin grădini s-o strâns păpușoi, bostanii, fasolea, barabulele și alte roade ale pământului. Doar glugile de strujani, ca niște turlle de schit, se mai zăresc prin câte vreo ciocălaște, semn că acel gospodar are vacă, oi sau cal. Pământul, după o săptămână de ploi putrede, de toamnă târzie, o-nghetă tun. Prin pomii golași doar vrăghiile și chițigoii se mai adună în grupuri zgomotoase, temându-se de vremea rea care-i așteaptă. Prin salcâmii din fundul grădinii, dinspre islazul Bistriței, ciorile vin și se duc într-o larmă de nedescris. Cine-o avut puterea dar și spirit de bun gospodar și-o arat grădina, iar pe la colturi, capete sau pe sub garduri au săpat pentru ca înghețul să digere atât bulgării, cât și fel de fel de dăunători și alte gânganii, ca să nu mai zic de omătul care, prin topire, pătrunde mai mult în pământ, asigurând apa necesară culturilor. Peste noapte s-a ntețit ninsoarea, așa încât în zori, zăpada era până la genunchi. Oamenii înțelepti și harnici și-au procurat încă din vară lemne, le-au tăiat cu beschia în curmături scurte, le-au deschicacat și stivuit sub sopron, amu numai cât le iau și le pun pe foc. La casa omului este necesară orice sculă sau unealtă. Cum îi amu iarna, toporul, fierăstrăul și-n primul rând lopata de lemn sau de tego lăcuit, pentru făcut parte când ninge și cea de fier, pentru când omătul se întărește. Pentru tras omătul de pe casă și de pe celelalte acareturi, îi este necesară cociorva cu coada lungă. Rozmarin avea tot ce-i trebuia în ogradă și grădină, pentru orice anotimp: hârlet, greblă, sapă, seceră, furcă, coasă, roabă, cărucior mare și mic. Deasemenea dispunea de tot necesarul de scule: ciocan, clește, cuie, patent, suvac, bårdită, spaclu, metru de tâmplărie, foarfece pentru vie și pomi, scară simplă și dublă. Megieșii nu aveau nici de unele, unii din nepricepere, alții din pricina lenii și a băuturii. I-aș aminti doar pe Tărăță, Vijelie și Calnău. Aceștia și încă vreo câțiva, de câte ori le trebuia vreo sculă, veneau la Rozmarin să ceară. La-nceput, timp de vreo câțiva ani, îi împrumuta pe toți, însă aceștia „uitau” să aducă lucru înapoi. Așa că, Rozmarin ”o-ntărcat bălaia”, refuzând să-i mai ajute, spunându-le că să-și facă ori să-și cumpere ce au nevoie.

- Ce bine de tine vecine, ai orice unealtă și-ncă mai multe de același fel.
-Da’voi de ce nu vă cumpărați o sapă, o furcă, un topor și ce v-ar mai trebui?

-Ei, ce spui tu, cum să dau atâția bani pe o unealtă care nu-mi trebuie decât o dată pe an, după care este aruncată prin ogradă?

-Da’ berea-i bună?
-Da’ cum să te așezi la masă, fără un bidon mare de bere?

foto: Mircea Nour

Lozincă inedită în "Plaza de la Revolución"*

Ca orice metropolă, Havana ("Habana", cum spun localnicii) are zone de pus în vitrină, dar și de ascuns sub preș, iar Piața Revoluției ("Plaza de la Revolución") intră în majoritatea circuitelor turistice ale capitalei cubaneze. Pe o suprafață de 72000 de metri pătrați, loc pentru o asistență de peste un milion de oameni, unde "el lider maximo" a ținut discursuri de proslăvire a politicii partidului unic și de înfierare a acțiunilor țărilor inamice, tunătoare, în loc să aud sloganuri de genul: "Viva Fidel Castro!", am auzit o înjurătură inedită pentru mine, stupefiantă, rostită în spaniolă, franceză și engleză, ca să fie înțeleasă de cât mai mulți din cei prezenți: "Chupa mi culo, Fidel Castro!", anevoie de tradus...

Ora 7,00. Pe post de ceas deșteptător, telefonul din camera hotelului a sunat:

- "Buenos dias!"
- "Buenas dias... ăăă... buenos dias, gracias!" am răspuns eu, făcând la început o greșeală elementară în limba spaniolă, de începător, deoarece "dia" este o excepție, deși se termină cu "a", cuvântul este de gen masculin.

M-am sculat febril, cu gândul să nu întârzii la "the city tour of Havana", pentru care "the pick up" era prevăzut la ora 8,30. Era prima dimineață petrecută în cea mai mare insulă din Marea Caraibilor și înainte de toate am ieșit pe balcon, de unde se deschidea o largă panoramă a avenidei Maceo, denumită neoficial Malecón (Dig), ca două benzi de circulație pe fiecare sens, esplanadă întinsă pe o lungime de opt kilometri de-a lungul coastei maritime a Havanei (...)

În dreapta, la circa doi kilometri, orizontul era mărginit de farul ("el faro") înalt de 48,5 metri construit pe zidul castelului Cei Trei Regi Magi din Morro ("Castillo de los Tres Reyes Magos del Morro"), cea mai veche fortăreață din Cuba, far devenit alături de clădirea Capitoliului și statuia de bronz Giraldilla unul dintre simbolurile Havanei.

La stânga vedeam o parte din conglomeratul de clădiri imponente ale cartierului Vedado, dintre care se distingea cea mai înaltă din tot orașul, "edificio Focsa", cu cei 121 metri înălțime, având 38 etaje și 373 apartamente. Trotuarul opus era mărginit de un dig de protecție înalt cam 1,50 metri și gros de circa un metru, care în ziua aceea părea inutil, valurile făcând un clipocit abia perceptibil la contactul cu blocurile stâncoase, acoperite pe alocuri de mușchi veșnic verzi. La orizont, un vapor se îndrepta spre nord-est, poate spre Miami, aflat doar la o distanță de aproximativ 370 de kilometri, pe celălalt țărm al Strâmtoării Florida, prin mijlocul căreia trece Tropicul Racului.

Deși era ianuarie, atmosfera părea estivală, de iulie-august, unul din motivele pentru care plecasem de la frigul hibernal din România, cu destinația Cuba, după ce am traversat o mare parte din Europa și tot Oceanul Atlantic.

...Am coborât la parter pentru micul dejun ("desayuno"), curios să iau contact cu bucătăria locală. Am citit meniul ("menú") din care doar denumirile în spaniolă sunau cât de cât cubaneze: "ensarte de embutidos y quesos" (frigăruie cu mezeluri și brânzeturi), "tarta de atún" (tartă cu ton), "rollito de jamón y queso" (rulou de jambon și brânză). Satisfacția cea mai mare mi-a provocat-o papaia, fructul cu pulpa roz-oranj, deosebit de suculentă și de dulce, caracteristic tuturor țărilor de la tropice.

La masa alăturată stătea un bărbat de vârstă mijlocie, cu părul negru și fir gros, ca al chinezilor, destul de lung pentru a fi dat pe spate, cu o față de european, albă ca smântâna, ochi albaștri, buze groase, lipsit biologic de barbă și mustăți, destul de înalt, îmbrăcat cu un tricou roșu cu mâneci scurte pe care scria Salvador Allende.

Am intrat în vorbă cu el în engleză și, spunându-i că sunt din România, a început să-mi vorbească în limba lui Mihai Eminescu, ba chiar utilizând bucureștinisme: p-acilea, p-acolo!

- Mă cheamă Fideloso Alejandro Castrado. Tatăl meu, membru al Partidului Comunist Chilian, a fost împușcat în seara zilei de 11 septembrie 1973...

- 11 septembrie?
- Da, a mai fost une fel de "nine-eleven", înainte de cel din 2001. În acea zi, în palatul La Moneda înconjurat și bombardat de forțele armate conduse de generalul Augusto José Ramón Pinochet Ugarte, conducătorul loviturii de stat, s-a întâmplat o mare tragedie: președintele comunist Salvador Allende, după ce a ținut o cuvântare la radio, s-a sinucis cu un pistol automat AK-47, pe patul căruia era scris: "Bunului meu prieten Salvador Allende, de la Fidel Castro".

(Continuare în pag. 13)
Doru CIUCESCU

Lozincă inedită

(Continuare din pag. 12)

- Am auzit că apoi generalul Pinochet a dizolvat partidele politice, instituind o dictatură militară, el autoproclamându-se drept "șef suprem al națiunii".

- Așa este. Apoi, la ordinul lui, au fost torturați peste 28000 și omorâți aproape 3000 de opozanți politici, printre care și tatăl meu.

- Ooo, ce grozăvie! am exclamat.

- Mama mea a reușit să fugă de acasă, luându-mă și pe mine, eu având atunci doar șase ani. Am traversat Munții Anzi și jungla amazoniană din Brazilia. Așa am ajuns în San Paulo, de unde un vas sovietic ne-a luat, iar pe noi ne-a lăsat în portul Constanța. La București am învățat în limba română (...) În 1978 am plecat în Franța...

- De ce?

- Mama mea începuse să fie alergică la dictatura cu portretul "geniului Carpaților" pe prima pagină a tuturor ziarelor și manualelor școlare, precum și cu lungile cozi din fața "alimentarelor".

- Am înțeles.

- Cum spuneam, am plecat în Franța, unde am beneficiat de ajutorul unor organizații neguvernamentale pentru refugiați. După ce am absolvit Școala Superioară de Mine din Paris, am plecat în Canada, unde acum lucrez la o companie minieră. Am venit într-un concediu de două săptămâni în Cuba pentru a scăpa de frigul de minus 20 de grade Celsius. Soția a rămas acasă cu cei doi copii ai mei, care trebuie să meargă la școală.

- Pinochet a murit, am încercat să scurtez biografia domnului Fideloso.

- Pinochet a fost înlăturat de la putere pe 11 martie 1990 și a murit la 91 de ani, pe 10 decem-

redusă! a remarcat cetățeanul canadian.

- "Terral" are vreo semnificație în limba spaniolă? I-am întrebat pe omul de la recepție, ca să schimb subiectul vădit stânjenitor pentru el.

- "Terral" este briza venită dinspre uscat, dinspre "tierra" cum se spune în spaniolă, spre mare, în timp ce briza în sens invers se numește "brisa".

- Puteți să ne spuneți care este salariul dumneavoastră lunar? I-a întrebat domnul Fideloso.

- Țăăă... circa 400 de peso, adică 16 peso convertibili... ăăă... 16 euro

- Așa de puțin! am exclamat într-un glas eu și canadianul.

-Măcar noi, cubanezii, rămânem cu mândria că pesoul converibil este mai mare decât dolarul american, a intervenit într-o engleză stălcită un taximetrist, care aștepta un client în holul hotelului, eu nedându-mi seama dacă a vorbit serios ori a glumit.

-Am mai văzut mândria aceasta la rușii din Siberia, pe timpul lui Mihail Sergheevici Gorbaciov, când rubla era mai mare decât dolarul american, dar, spre uimirea și nemulțumirea multora de acolo, mai mică decât guldenul olandez, moneda unei țări mult mai mici ca teritoriu, mi-a scăpat o remarcă.

- Țăă... a venit autocarul pe care îl așteptați, ne-a anunțat recepționarul, mulțumit, se pare, că s-a terminat această conversație (...)

...Autocarul s-a oprit într-o parcare situată în apropierea intersecției dintre strada ("calle") Aranguren și bulevardul ("avenida") Paseo. Lume multă, în special turiști cu brățară de "all inclusive".

Am auzit fragmente din prezentarea în engleză a ghidei:

- Piața Revoluției, fosta Piața Civică, este pe locul 31 în lume ca mărime (...) În mijlocul pieței se observă Monumentul

José Martí. Turnul, în formă de stea cu cinci colțuri, are o înălțime de 109 metri, după un proiect al arhitectului Enrique Luis Varela (...) Alături se găsește o statuie înaltă de 18 de metri a lui José Martí, realizată pe loc de sculptorul cubanez Juan José Sicre (...)

- Se văd două portrete murale enorme, a remarcat un turist.

- Cel mai depărtat este portretul argentinian-

ului Ernesto Rafael Guevara de la Serna, cunoscut mai mult sub denumirea de Che Guevara. Alături este scris: "Hasta la victoria siempre!", adică "Până la victoria eternă!". Este una dintre expresiile favorite ale cunoscutului revoluționar internațional. În plan mai apropiat este portretul altui revoluționar, mai puțin notoriu, al cubanezului Camilo Cienfuegos. Inscriptia alăturată conține cuvintele: "Vas bien, Fidel". În traducere liberă ele înseamnă: "Ai dreptate, Fidel" sau "Tu ești bine, Fidel". Este răspunsul dat pe 8 ianuarie 1959 de Camilo Cienfuegos, când Fidel Castro, imediat după o cuvântare, l-a întrebat: "Voy bien, Camilo?", adică, în traducere liberă: "Am dreptate,

Camilo?" ori "Sunt bine, Camilo?" Ambele monumente murale au fost realizate de sculptorul cubanez Enrique Ávila (...)

...Împreună cu domnul Fideloso am urcat pe scările care duc la statuia lui José Martí. De acolo am avut o priveliște de aproape 300 de grade a Pieței Revoluției.

Doar în prezența mea, domnul Fideloso a dorit să facă un expozeu, de pe locul unde a ținut atâtea și atâtea cuvântări Fidel Castro, imitând pe cât posibil pe "el lider maximo", dar în limba engleză:

- Fosta "Plaza Civica" este dorită a fi de către actuala și lunga guvernare comunistă cubaneză ca un loc unde atât localnicii, cât și vizitatorii străini să fie impresionați cât de mult posibil prin dimensiunile ei și construcțiile megalomane ridicate în mijlocul și în jurul ei, simboluri atât ale luptei pentru independența Cubei, cât și ale revoluției de trecere de la capitalism la comunism.

Ajuns la acest moment al cuvântării, domnul Fideloso s-a oprit, întrebându-mă în spaniolă:

- "Voy bien, señor Doru?",

- "Vas bien, señor Fideloso", am răspuns eu tot în spaniolă.

- "Bravo, bravo, very well done!" s-a auzit o încurajare din partea unor turiști, care s-au oprit ca să asculte insolita cuvântare.

Domnul Fideloso a continuat în engleză, cu mai mare elocvență:

- Guvernarea lui Fidel Castro Fidel Alejandro Castro Ruz, prim secretar al Partidului Comunist din Cuba între 3 decembrie 1965 și 19 aprilie 2011, președinte al Consiliului de Stat și de Miniștri între 2 decembrie 1976 și 24 februarie 2008, precum și cea a succesorului și, totodată a fratelui său, Raúl Modesto Castro Ruz, care i-a preluat toate funcțiile, s-au folosit într-o manieră dusă la extrem de aspirațiile naționale pentru a-i face pe cubanezi să facă trecută cu vederea sărăcia aproape generalizată din țară.

- "Bravo, bravo, very well done!" s-a auzit din nou o încurajare din partea grupului de turiști, care se mărise între timp.

Spre surprinderea tuturor, cu fața mascată și pantalonii lăsați la nivelul genunchilor, un om a apărut în intervalul dintre domnul Fideloso și turiști, arătând cu degetul spre o parte mai moale a corpului său și strigând:

- "Chupa mi culo, Fidel Castro!", "Suce mon cul, Fidel Castro!", "Suck my ass, Fidel Castro!"

Apoi, ciudatul revoluționar a dispărut din raza vizuală tot așa de rapid cum a apărut.

Eu, mânat de curiozitatea celui care vrea să scrie o carte despre Cuba, l-am întrebat în limba română pe domnul Fideloso, pentru confirmare:

- "Suge-mi fundul, Fidel Castro!" Chiar așa a strigat omul acela?

- Țăă... da, a răspuns canadianul cu greutate, încă în stare de perplexitate.

- Te simți bine, domnule Fideloso?

- "Voy bien, señor", a răspuns el în spaniolă, mult mai înviorat.

.....
(* Fragmente din volumul în lucru "Bătrânul și Cuba")

Ioan ILIEȘ

Maiorescu, azi

Născut la Craiova în februarie 1840, Maiorescu va întruhipa prin spiritul său, nu doar o provincie, ci spiritul românesc însuși, făcând din ideal și din scrierile lui o posibilitate, dar și o confirmare a unirii provinciilor românești într-un teritoriu absolut, pe care îl putem defini ca fiind limba română literară. La Maiorescu nu întâlnim doar un spirit literar fără cusur, dar unul în aceeași vecinătate cu al poetului Eminescu, ceea ce ne face să credem că în articolul despre Eminescu privind dezvoltarea expresivității românești a făcut o referință nu doar la Eminescu, ci și la sine.

Maiorescu azi înseamnă cel devenit prin mișcarea ideilor din mișcarea literară și chiar politică și actualitatea ideilor lui dezvoltate în operă, în *Discursuri*... Problema actualității lui Maiorescu este întrucâtva similară actualității lui Eminescu. În articolul ce i-l dedica lui Eminescu după moartea lui găsim punctele tari ale culturii maioresciene. Eminescu l-a confirmat pe Maiorescu în ideea maioresciană. El a recunoscut în Eminescu cultura și posibilitatea artistică.

Maiorescu este necesar pentru că exprimă idealul unei societăți echilibrate și pentru că în cultură trebuie să funcționeze adevărul. Școala de astăzi are în Maiorescu un susținător prin tot ceea ce a scris pentru progresul adevărului. Exemplul lui Maiorescu este și în prezent în interpretarea culturii ca o stare de progres spiritual în acord cu adevărul și în urmărirea lui fără preget. Ca ministru Maiorescu susține înființarea de școli sătești pentru a pune bazele învățământului și răspândirea culturii în mediul rural și pentru a reduce din perimetrul analfabetismului și superstițiilor. Indiferent de frământările prin care trece astăzi învățământul românesc, Maiorescu rămâne același reper fundamental printre atâtea alte personalități la care se raportează școala.

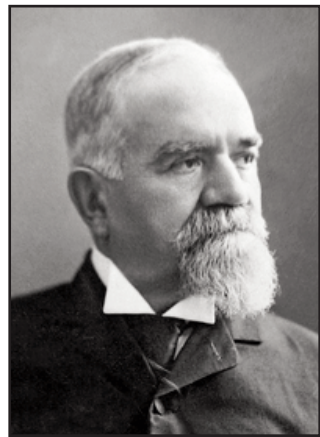
Convingerea lui Maiorescu era că printr-o cultură dezvoltată organic din seve proprii, în marginile unei sănatoase tradiții, un popor progresează continuu înscriindu-se cu a sa contribuție proprie la patrimoniul universal al valorilor. Inevitabil se vor produce interferențe între cultura națională și cultura europeană.

A-l tăgădui acum pe Maiorescu ar fi un gest ingrat, oarecum asemănător celui din perioada proletcultistă. A-l nega nu e posibil, a-l zeifica ar fi un lucru de prost gust, a-l consulta ca autor și martor este o cale rațională.

Astăzi, ca și în prima parte a vieții marelui critic, relația țării noastre cu Occidentul presupune și spirit critic și adaptabilitate și măsuri adecvate în educația tinerilor, precum și un sistem de măsuri de integrare într-o concepție mai largă a devenirii omului. Astăzi drepturile omului, ca și statul de drept sunt valori recunoscute, dar în secolul al XIX-lea românii abia au reușit să adopte o constituție inspirați tot de modelul apusean. În consecință, Maiorescu nu tăgăduia adaptarea la felul de a fi al Occidentului, ci sugera adoptarea celor mai adecvate măsuri și nu copierea pe teren nepregătit a instituțiilor apusene.

Desigur, aceasta cerea timp și, de altfel, însuși timpul și evoluția realităților au mers într-o direcție bună. Dar și greșelile care au intervenit, ca să nu mai vorbim de sincopa comunistă au dereglat enorm mersul firesc al societății. În perspectiva aceasta criticismul maiorescian se impune a fi preluat, desigur, cu echilibru și în termeni adecvați.

Maiorescu, ca figură reprezentativă a criticismului românesc, nu poate fi trecut cu vederea, iar ideile lui sunt, de departe, unele dintre cele mai binevenite în dezvoltarea spiritului critic, garanție sigură a progresului în toate domeniile. Or, tocmai lipsa spiritului critic sau prezența lui lipsită de discernământ, încurajarea mediocrităților sunt metehne ale timpului pe care îl traversăm, care ne depărtează vizibil de intransigența maioresciană.

brie 2006, în urma unui atac de cord, fără a fi suferit vreo condamnare judecătorească pentru crimele comise.

...Ora 9,15. Împreună cu domnul Fideloso așteptam autocarul pentru turul orașului Havana, dar... aveam nevoie de răbdare. Recepționarul ne-a liniștit:

- Dacă autocarul nu vine până la ora 9,30, voi da telefon la agenția de voiaj respectivă.

- Agenția este privată sau de stat, a întrebat domnul Fideloso tot în engleză, ca să înțeleg și eu.

- Toate companiile din Cuba aparțin statului, inclusiv hotelul "Terral" în care locuiți.

- Aaa... așa se lucrează la stat în toată lumea, cu viteză

Valeria MANTA TĂICUȚU

Poeme cu îngerî și ceață

1.

i-am spus îngerului: apără-mă, nu mă lătra,
când ies pe poartă cu mănuși de piele
și cheia în buzunar,
nu-mi mirosi cizmele, nu fi câine,
fii înger păzitor, învață-mă cum să fiu invizibilă
când trec pe lângă madame B., madame O. sau
madame B., cotoroațele acelea mirosind a tămâie
și a mâncare de post, cu ochii încă ageri criticând tot
ce văd și gura pungă de-atâtea rugăciuni
fii înger, învață-mă să cred în veșnicie,
în post și-n rugăciuni, să nu mă mai doară genunchii
de-atâta timp irosit, poartă-mă cu tine
într-o margine de unde să pot privi înapoi,
înăluntru, fără patimă și frică, fii înger,
fii înger!

2.

prin pâclă vine câinele cu cercel în ureche,
toată cenușa din el trece în mine,
în acest crematoriu pentru nopți și cuvinte
numai bune de ars,
latră prelung câinele nopții, devoratorul de umbre
furișate pe lângă zid;
la intersecție, s-a oprit un gând, ca să dea
prioritate altui gând,
pe străzi, noaptea, ies numai
gândurile politicoase, celelalte umplu cearceafurile
cu strigăte șifonate;
câinele cu cercel în ureche traversează gândul care
cedează galben, sub becul ecologic de pe stâlp,
intră, stăpâne, cât timp oasele mele
mai au măduvă, intră și hai să așteptăm un poem
să ne secere pe amândoi, să ne scalde în
negru profund pentru somn.

3.

ceața de aici și ceața de dincolo acoperă
aceleași lumini fără ochi,
aceleași degete lipite de eticheta sticlei cu agheasmă,
siluete cocârlate întră în cruci
și-n mănunchiurile de busuioc de care atârână, rece,
respirația înecaților de peste zi,
în ziduri, șarpe cu pene de cenușă, rugăciunea
miroase a timp,
strat peste strat, mărturie sonoră a singurătății noastre
pe pământul ca o colivă uriașă.

4.

liliacul doarme, visând că i-au crescut bulgări
de zăpadă pe crengi,
bulgări alb-argintii, beteală pentru Crăciunul
cu umbre de sânni pe umbre de drum
n-am mai simțit, cum nici el, mireasma
acrișoară a sărbătorilor dospite în târg,
ieșind pe ferestrele oferite
valurilor de ceață și manelelor;
ne strângem rădăcinile, eu și tufa de liliac,
le înfășurăm în cernoziomul de Bărăgan, sperând
că vom mai prinde o primăvară, că
vom rezista celor ce zac în pământ
ori se pregătesc să crească din văzduhul
prea plin de ritmuri, păsări negre și
chemări cenușii,
să dormi, să visezi, să strângi, să sperî, să rezîști:
verbe golite de sens în anotimpul ca o pedeapsă
nemeritată.

Sterian VICOL

Mai frumoasă

Ești mai frumoasă decât așteptarea
chiar când eu o iau pe arătură –

Cineva nu-mi dă astâmpăr, știi tu,
parcă-mi îngrop cărțile în grâu –

În fiecare fruct ca și-n viața mea
crește o scorbura subțire, subțire...

Drogat cu sângele tău în derivă,
navighez prin venele deschise ale Poeziei!

Ești mai frumoasă ca așteptarea mea
când culeg flori de trandafir sălbatic.

Jâlțul de blană

Pe jâlțul în formă de carte
unde îmi număr bățile inimii,
recitesc suferințele tânărului werter
și lotte mă strigă-n grădină –

Poate se miră cum de stejarul
mai poartă încă sunet în frunza uscată,
cum vârfu-i printre sârmele electrice
pare-un cap de șarpe zburător –

Și iată-mă-s în jâlțul de blană
depănând cărarea copilăriei
care-ncet se rupe-n Râpa Zbancului
unde cireș înflorit am văzut viscolind –

Nici vorbă de iarnă, doar floare-i
de ger pe pânză de-alcool coborând
cu tine deodată, domniță, spre jâlțul
văzut către seară din vârful de plop!

Vânătoare

Mai aproape decât aproapele, ce-i?
Zăpada mieilor acoperă/descoperă
fâșia de purpură unduind către
ușa bisericii în noaptea de înviere –

Mai departe decât departele, ce-i?
Ochiul pe ceas, gheara strângând clipa
Când nu mai știi să mori ca un vânător
cu prada în brațe într-o prelungă mirare.

Pânza de păianjen

- Se dedică confrăților mei, poeții -

Scrisul meu nocturn e chiar criza
străzii ancorată-n subsoluri
mai adânci decât însăși cârciuma
demult abandonată de poeții urbei –

Nu poate fi scris miezul cuvintelor
căzute-n iarba fără trupul de ceață
pe care amurgul pune punct
într-o lectură neterminată –

Nu se poate – sau se poate –
muri din senin
când îngerul strigă pietrei să se ridice
când tatăl meu nu confundă niciodată
carul ce se pierde de cel ce se apropie –

Femei goale plângând pe străzi de trestie
astea-s versurile noastre melancolizând
intrarea/ieșirea din bisericile goale
prin care literele putrezesc odată
cu rugăciunile –

Pânza de păianjen planează peste tot
n-are nici început nici capăt, are doar firul
de praf rămas dintr-un fluture care putea fi
semnul unui scris ce încă mă caută.

Demult

Demult am ră tăcit stejarul
care-mi tăia cărarea dinspre cer
Demult nu mai strig cine mă caută
cu vreascurile propriilor mele versuri!

Camelia Iuliana RADU

(din volumul Negru de iarnă)

ce iarnă fără de icoană a venit în oraș
soldat alungat din tranșeea Polului Nord
cu jambiera râsului roasă...

dansăm? întreabă frigul pe mine stăpân
flexibil și trist de parcă

între dinții de ger i-ar chicoti năuc
un rest de lumină șchioapă
dansăm - îi răspund și mă ascund
sub șalul nopții dansăm înflorat

ce iarnă tăcută a venit în oraș
bate la ușă

iar eu îi deschid
vântul îmi fură din gând

doar ochii bărbatului timp
mai negri

mai albi
ca vidul din zgură

flamura morții a uitat într-un pom
flamură vieții coboară

(soldatul iernii)

tăciunii s-au stins în lună
au rămas doar hărtoape de cer
rând pe rând
cad

și ies pe partea cealaltă
corpurile inutile
înfățișările minore în care
și-au poleit visele trecătorii prin noi

zgâriem fețele aerului
căutăm adevărul
sporim tăișul cu o iarnă

ochii acoperiți de eșarfe tânguitoare nuntesc

pe umeri fulgii

ne ademenesc într-un cocon
recompun erorile în modele noi
alte realități
alte eșafode...

(strategii)

complicate rețele acoperă atelierul nopții
bobinaje străvechi alternante
își preschimbă tăcerile în intersecții
din loc în loc
găuri negre absorb cu o viteză uluitoare
toate firele necunoscutului înfricoșător

adun în zona mea omătul
prăvălesc în întunericul dospitor
toată iarna

mai întâi neștiința apoi spaima
după care vine carnea și peste
se adună senzori
trasee
o plasă febrilă de instanțe
trieri conspirații

în atelierul întunericului
malaxoarele se mișcă tot mai încet
gândesc tot mai greoi
nu știu ce se întâmplă
aud vuietul unui râu subteran
ieșind departe rupând din maluri
aud transformările reliefului agonia
o hartă secretă mereu în schimbare

(circuite)

Ozana KALMUSKI
ZAREA

GERSHWIN FOREVER

Pentru iubitorii de jazz si nu numai, programul "Gershwin and More... classic and jazz for violin and piano" propus de binecunoscutul **Duo** ungar Antal Zalai (vioară), acompaniat de Jozsef Balog la pian, înseamnă un regal muzical și reîntâlnirea cu doi artiști de marcă. Născut în Brooklyn, New York la 25 septembrie 1898, autorul celebrei **Rapsodii albastre**, al **Concertului în fa**, al nemuritorului "**American la Paris**" și al operei **Porgy and Bess**, Gershwin moare la Beverly Hills (California) în 11 iulie 1937. În programul de la Sala "Ateneu" – itinerat în Onești, Bârlad și alte orașe – Zalai și Balog ne vor delecta cu : **G. Gershwin** - T. Huillet: **Rapsodia albastra**, **Keith Jarrett: Elegie pentru vioara si pian**, **G. Gershwin - J. Heifetz: Trei preludii**, H. Provost - J. Heifetz: **Intermezzo**, K. Weill - J. Heifetz: "**Mack the Knife**", **M.Ponce** - J. Heifetz: **Estrellita**, F. Vale - J. Heifetz: **Ao pe da fogueira "Deep River"**, W. Kroll: **Banjo and Fiddle**, G. Gershwin - I. Frolov: **Porgy and Bess Fantasia**.

Descriu ca fiind „un violonist excepțional, cu o tehnică perfectă, ton frumos, autentică finețe muzicală și maturitate, precum și o personalitate nobilă” de către legendarul violonist Igor Oistrach, Antal Zalai este unul dintre cei mai incitanți și expresivi artiști de pe scena muzicală internațională. Exponent al celor mai rafinate tradiții - stabilite de către cei mai mari violoniști ai secolului 20, Antal este un reprezentant unic al soliștilor tineri din ziua de azi.

Născut în 1981 la Budapesta, Antal a fost recunoscut de timpuriu ca fiind un copil minune, cu extraordinare abilități muzicale.

La vârsta de 11 ani a interpretat *Concertul pentru vioară în La major a lui Mozart* alături de Orchestra de Cameră Franz Liszt. După ce l-a auzit interpretând, Loránd Fenyves, fostul lider al Orchestrei Filarmonice din Israel, l-a descris ca fiind „un tânăr artist care are deja un sunet distinctiv de vioară. El îl iubește pe Mozart, iar Mozart îl iubește la rândul lui”.

Antal Zalai este câștigător al celor mai prestigioase concursuri internaționale de vioară, dintre care amintim Concursul Internațional de Vioară Regina Elisabeta (Belgia), Concursul Internațional de Vioară din Indianapolis (SUA), Concursul Internațional de Vioară Fritz Kreisler (Austria), Concursul Internațional de Vioară George Enescu (Romania), Concursul Internațional de Vioară Henryk Szeryng (Mexico), Concursul Internațional de Vioară Paganini-Moscow (Rusia), Concursul Internațional de Vioară Rodolfo Lipizer (Italia), Concursul Internațional de Vioară Tibor Varga (Elveția), Concursul Internațional de Vioară Sion-Valets (Elveția) și Concursul Internațional de Vioară Valsesia Musica (Italia) și a cântat alături de cele mai faimoase orchestre din lume și sub bagheta unor dirijori renumiți la nivel mondial.

József Balog, cel cu care se armonizează excepțional, s-a născut în 1979 la Budapesta, fiind unul dintre cei mai talentați pianiști ai generației sale. Sub îndrumarea tatălui său, el a început să studieze pianul la vârsta de patru ani. A luat diplomă pentru muzică de cameră la Universitatea de Muzică Franz Liszt (Budapesta). Studiile sale universitare s-au desfășurat sub conducerea prof. Jenő Jandó;

Pianist de concert. József interpretează lucrări ale compozitorilor neglijați, cum ar fi Burghardt, Bentzon și Tansman, și, de asemenea, abordează în concertele sale muzica jazz și propriile sale transcripții.

Ca student a luat parte la multe concursuri de muzică, clasându-se pe primele locuri la mai multe competiții naționale. De asemenea, a obținut premiul I la Competiția Internațională de Pian Bartók-Liszt (Budapesta 2001), Marele Premiu la Concursul de Muzică Tansman Aleksander (Lodz 2002), al doilea la Concursul Internațional de Muzică Brahms (Pörschach 2004), premiul special al „presei”, pentru cea mai bună interpretare a Sonatei pentru Pian Liszt la Concursul Internațional de Pian Franz Liszt (Utrecht 2005), premiul întâi la Concursul Internațional de Pian Franz Liszt (Pécs 2007) și premiul al doilea în cadrul Concursului Internațional de Pian Soliva Carlo (Casale Monferato 2008).

De-a lungul carierei sale a evoluat alături de orchestre celebre din lume. Din 2003 predă pian și canto la Universitatea de Muzica Franz Liszt (Budapesta).

DE LA UN GÂND LA ALTUL
-13-

Într-un decor tipic primăvăratec, cu colinde, surle, tobe, „mădămi” și artificii și-a făcut intrarea pe scena istoriei un nou an. Va fi acesta mai bogat ca cel care a trecut? Ce surprize politice, economice și sociale se vor produce în aces an? Traiul ..., traiul de zi cu zi al românului de rând va fi mai bun? Va fi mai bine, va fi mai rău? Va fi pace, liniște în lume? Unde vor mai lovi teroriștii, dar hakerii? Tehnologia ce surprize mai oferă? Lată doar câteva din întrebările care la începutul oricărui an frământă mintea umană. Și totuși semnele noului an nu sunt dintre cele mai bune, dacă ar fi să ne orientăm după una din cele mai cunoscute urături – plugușorul copiilor. Lată pe scurt conținutul: *iarna grea , omătul mare/ semne bune anul are./ semne bune din belșug/ de sub brazda de la plug*. Dacă acesta e un adevăr recunoscut de zeci de generații, fiindcă plugușorul vine din memoria noastră ancestrală, atunci anul acesta are puține motive să fie unul bogat, având în vedere că a debutat în plină primăvară. Nici pomeneală de omăt! Gerul Bobotezei a fost un adevărat „regal”, de lumină și căldură, de parcă evenimentul a avut loc direct la Iordan. Jumătatea lunii ianuarie ne-a surprins total nedumeriți și năucii, cu temperaturi de peste 10 grade. Stațiunile montane sunt cu un picior în groapă, din lipsă de turiști. În sud pomii se pregătesc să înflorească, iar iarba are miros dulce de primăvară. Când nimeni nu mai spera la ceva bun s-a produs și minunea. Și ca de obicei, iarna ne-a surprins nepregătiți, lovind în punctele cele mai vulnerabile, cele din sudul țării. Troiene cât casa, viscole cu vânturi de aproape o sută km/oră. Temperaturi de gerul Crăciunului, drumuri blocate, oameni înzăpeziți, victime ale frigului. Un scenariu care se repetă aproape la indigou an de an, în timp ce autoritățile promit noi și noi măsuri ca situația să nu se mai repete. Și așa mi-am amintit spusele lui nea Vasile, hâtrul meu țăran ce locuiește în micuța sa casă construită în dulcele stil clasic românesc, altădată mândria locului și care printre vilaoalele ce o înconjoară pare o măsea cariată: „*ce credeați, dum-neta, că nu mai vine omătul? Păi nu știi matală că abia amu după cinșpe' a lunii a intrat luna lui ianuarie pe ceriu! Ianuarie când vine pe ceriu vine cu omăt și ger, nu ca decembrie, lună șugubată, domnule!* Mărturisesc că nu mă așteptam la o astfel de lecție de astronomie și meteorologie, dar ea vine din profunzimea înțelepciunii și experienței a poporului nostru! Păcat că în nebulina aceasta tehnologică am aruncat la gunoierul istoriei, experiențe ancestrale ce și-au dovedit valabilitatea zeci de generații!

Parcă ca un făcut, încă odată bunul simț și însușirea nativă de orientare a omului simplu de la munte, a mai dat un bobarnac tehnologiei de ultimă apariție privind orientarea în spațiu în condiții de mediu dificile. În România noastră, a cădea elicoptere, avioane, MIG-uri, accidente banale de circulație, inundații în cele mai neașteptate locuri, sunt ceva obișnuit, aproape banal. Și totuși... care a fost motivul față de isteria care a cuprins, mass-media dar și poporul? A căzut un avion și au murit doi oameni. Altădată au căzut avioane (amintiți-vă accidentul da la Balotești) și au murit mult mai mulți oameni! Ce face diferența în acest accident față de altele? Probabil în primul rând misiunea. În al doilea rând modul de implicare a autorităților în găsirea aparatului și salvarea victimilor. În al treilea rând, atitudinea celor responsabili față de situația în sine. Îmi vin în minte efectele fatalității admirabil surprinse de Montaigne: „binele obștii cere să trădăm, să mințim, să ucidem,... Oricum minciuna le cuprinde pe toate, iar când vine vorba de politicienii noștri sunt maeștri în a-și justifica lipsa de implicare, incompetență sau lașitatea. Echipajul avea în componență și doctori, misiunea fiind de a salva vieți. Iar salvarea unei vieți merită tot

efortul posibil. Dar aceștia din salvatori au devenit victime. Paradoxal, salvatorii aveau nevoie să fie salvați! Dar cine să intervină? Încă odată pasivitatea autorităților, lipsa de coordonare și invidia dintre instituții, vechea problemă a mentalității noastre - cine să fie șeful, fac victime! Autoritățile de supraveghere a traficului aerian, dar și cele care trebuie să asigure comunicarea eficientă între instituții, își plasează responsabilitatea de la una la alta. Și în timp ce efective de la ISU, de la Smurd și Salvamont umblă besmetici prin păduri și râpi în căutarea avionului prăbușit, coordonați de cel mai incompetent comitet de criză instituit vreodată ca structură guvernamentală, dotat cu aparatură de ultimă generație de supraveghere a traficului aerian, de comunicare telefonică prin 112, de coordonare a structurilor cu atribuții în domeniu, cu coordonate de localizare date „mură în gură” de către unul dintre doctorii accidentați, trei munteni dintr-un sat din apropiere, reușesc ca pe timpul dacilor sau a evului mediu, luând informația de pe televizor, să ajungă primii la victime și să dea primul ajutor și să le salveze. Probabil că, în locul sutelor de milioane de euro, cheltuiți din banii noștri, pentru tot felul de echipamente care de care mai sofisticate și probabil tot ineficiente (lipsa materialului uman), bani care intră în buzunarele a tot felul de rude și prieteni ale politicienilor, ar trebui constituite echipe locale de salvare, dotate cu busole, telefoane cu manivelă câini dresați și cu câte un general făcut la apelul de seară. Aceste echipe s-ar dovedi mai eficiente și foarte puțin costisitoare. Atât timp cât structuri de acest gen vor fi conduse de oameni numiți pe criterii politice (ducători de mape, amante sau amanți, rude și prieteni, lipitori de afișe etc) și nu de oameni competenți, meseriași cu experiență, lăsați la vatră din cauza culorii politice, șansele de a atinge normalitatea sunt utopice, iar astfel de evenimente vor fi tot mai frecvente. O cauză o reprezintă semnalele de orgoliu și gâlceavă permanente date de cei trei lideri, semnale ce sfărtecă societatea, dar și managementul instituțiilor. Acum un mileniu și ceva în Constantinopol lumea creștină se împărțea între cei trei sfinți părinți, cu privire la cel mai valoros. Simțind pericolul unor tensiuni ce ar fi putut degenera în conflicte sociale, cei trei părinți au dat dovadă de mare înțelepciune, unindu-și eforturile (participând împreună la liturghii) și menținând astfel pacea socială între creștini. Poate ar trebui să învețe și liderii noștri din astfel de experiențe. Mai multă lectură nu strică!

Ziua Culturii Române a fost sărbătorită în spiritul și bogăția ei. Sărbătoarea închinată poetului național, e prilej de pioasă rememorare și trăire spirituală. Generațiile tinere participă parcă mai activ la astfel de evenimente. Parcă redescoperă profunzimea geniului eminescian. Din păcate, la noi, această sărbătoare rămâne una dedicată aproape exclusiv lui Eminescu. Cu această ocazie ar trebui aduse în atenția publică și alte personalități care au jalonat evoluția culturii naționale. Eu încă mai cred că trebuie să ne găsim și echilibrul spiritual alături de cel politic. Cu această ocazie s-a cinstit cum se cuvine și memoria scriitorilor băcăuani: Octavian Voicu, Aurora Barcaru, George Bacovia și alții. Felicitări organizatorilor! Ziua Unirii Principatelor a fost sărbătorită cu respectul cuvenit și la noi, la Bacău. Felicitări pentru punerea în valoare a contribuției unioniștilor băcăuani, printre care și țăranul Ion Ababei, care nu a avut șansa lui moș Ion Roată, de un Creangă care să-l imortalizeze în bronzul istoriei. Generația de politicieni pașoptiști care au făcut Unirea Principatelor sunt modele demne de studiat și urmat de către actuala clasă politică mânată mai mult de propria îmbogățire decât binele poporului. Într-adevăr nu-l putem contrazice pe Eminescu: „*Tot ce-a fost ori o să fie/ În prezent le avem pe toate...* Poate într-o zi, și la noi normalitatea va deveni „normală”

Până atunci să auzim de bine!

Dumitru BRĂNEANU

O nouă galerie
de artă în Bacău

Din 30 ianuarie 2013 o nouă galerie privată a pătruns pe piața băcăuană, respectiv **Galeriile Karo** din strada Oituz nr 45, vis-à-vis de benzinăria R.M.B

Astfel, înfruntând frigul și vremea murle obscură și nesigure, spațiul micuț și cochet s-a dovedit neîncăpător pentru iubitorii de artă sau curioșii veniți să vadă expoziția inaugurală a artistului Luci (Ion) Mihalache, să îi cunoască pe proprietarii **Carmen și Costel Ținteanu**, să fie alături de prietena lor Mihaela Băbușanu Amalanci consultantul cultural și organizatorul evenimentului sau doar mânăți de o firească curiozitate.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de poeta Mihaela Băbușanu Amalanci care a urat bun venit tuturor celor prezenți, a salutat deschiderea acestui nou spațiu privat dedicat artei exprimându-și speranța că va deveni un loc propice socializării artistice, colaborării

reciproc avantajoase, a evidențiat oportunitatea unei astfel de expoziții inaugurale subliniind meritele incontestabile ale artistului Ion Mihalache și faptul că reușește să succite interesul publicului și a urât viață cât mai lungă și activă Galerilor și ma-

gazinului de antichități Karo.

Prezentarea a fost preluată de maestrul Ilie Boca care a remarcat că „această nouă galerie, care se deschide alături de mai vechile galerii de artă «Velea» ale lui Gheorghe Franț, transformă această zonă într-un adevărat Cartier Latin”.

De asemeni, maestrul Ilie Boca a

subliniat valoarea incontestabilă a lucrărilor arătându-se încântat și plăcut surprins de permanentul zbulcium creator al artistului Ion Mihalache.

A urmat Constantin Ținteanu, proprietarul Galerilor, care, emoționat și fericit a declarat: „*Am dorit să împărtășim din iubirea noastră pentru artă și sperăm ca acest proiect să prindă în rândul artiștilor plastici băcăuani pe care îi așteptăm într-o colaborare artistică reciproc avantajoasă.*”

Luci / Ion Mihalache a preferat să lase lucrările să vorbească în locul și se pare că aceasta a fost cea mai bună alegere expoziția bucurându-se de un real succes.

Pentru cei interesați să viziteze Galerile Karo și să vadă lucrările lui Ion Mihalache îi putem anunța că programul este de luni până vineri între orele 10-17 și sâmbăta între orele 10-17.

În anumite situații, proprietarii sunt dispuși, după un prealabil apel telefonic, să deschidă și duminica.

M. B-A

Cultura investițională între ficțiune și rațiune

Asistăm în prezent la marele succes de casă al producției cinematografice americane *"Lupul de pe Wall- Street"*, dorit și apreciat a fi o introspecție nemiloasă a rapacității și lipsei de

etică ridicate la rang de sistem - sistemul piețelor bursiere – în care poți să câștigi mult și foarte repede dar... dacă e să ne luăm după personajul lui Di Caprio... riști să-ți pierzi sufletul!!!. Evident, ca mai toate filmele, acesta este inspirat de un caz real și multe din scenele

acestui film (*interzis celor sub 18 ani!*?) se prea poate să se fi întâmplat în realitate dar generalizările sunt periculoase atunci când denaturează ansamblul unui sistem până la o formă caricaturală.

Din această perspectivă, apreciem ca utilă pentru comunitatea financiară dar și spirituală a Bacăului și o altă perspectivă a piețelor financiare, cea rațională și etică. Dovada acestei abordări este povestea de succes a Societății de Investiții Financiare MOLDOVA SA, sintetizată în însăși sigla și legenda adoptată la împlinirea, în 2012, a 20 de ani de trend ascendent în planul performanței și al dezvoltării corporatiste. Aceasta, pe fundamentul unor acumulări continue în sfera culturii investiționale, într-un proces dinamic de aliniere la cele mai bune practici din domeniu.

"De peste șapte veacuri, bourul veghează asupra Moldovei. De peste douăzeci de ani SIF Moldova se asigură că investițiile acționarilor săi stau sub semnul taurului. Țara Moldovei stă sub semnul bourului încă de la începuturi. Vreme de peste șapte secole, bourul - mândria pădurilor din Răsăritul Europei - a vegheat asupra destinului moldovenilor, în vremuri de pace sau de război. Steagurile și pecețile cu semnul bourului ne-au stat alături și ne-au dat forța să mergem mai departe de fiecare dată, să trecem peste toate greutățile și să fim mai mult decât am fost.

Din 1990, bourul Moldovei a revenit pe stema României și duce mai departe povestea vitejilor și vrednicilor locuitori ai

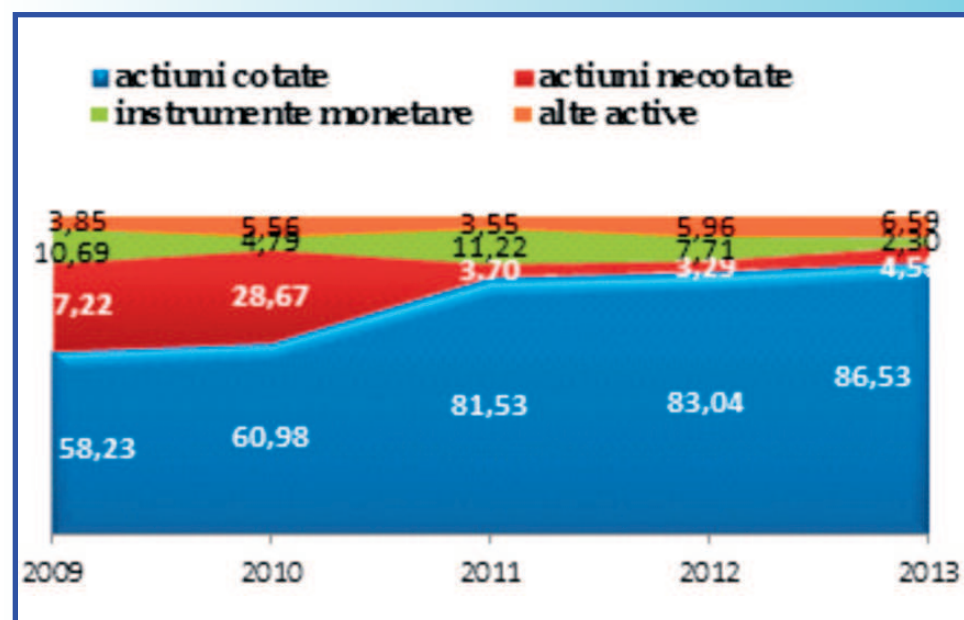
TRANSPARENTA
CALITATE
PERFORMANTA

derea acționarilor noștri."

...și povestea a continuat în paradigma raționalității, în care deciziile investiționale s-au bazat pe elementele concrete, de bază, ale culturii investiționale, din care amintim analiza fundamentală a emitenților de valori mobiliare, coroborată cu analiza tehnică a evoluției cotațiilor titlurilor, creșterea treptată a anticorpilor la efectele crizei financiare, concretizată într-un sistem performant de management al riscurilor și în final, integrarea procesului decizional într-un sistem informatic dezvoltat in-house. Aceste abordări au permis implementarea unui management activ al portofoliului, care asigură optimizarea dinamica a structurii acestuia și în final maximizarea beneficiilor investitorilor în acțiuni SIF 2. Relevantă în acest proces este dinamica din ultimii ani a structurii portofoliului de active sau a expunerii sectoriale a portofoliului de acțiuni (ca procent din valoarea totală a activelor administrate).

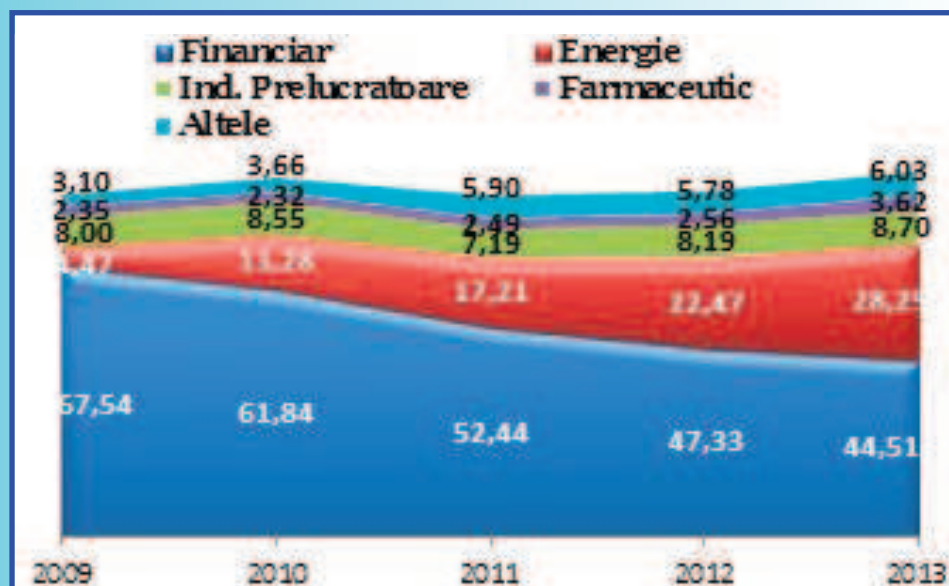
Rezultatul abordării raționale și echilibrate a politicii investiționale și a politicii de dividend a permis realizarea unui volum de investiții (premișă a randamentelor viitoare) în perioada 2009 – 2013, de 615 mil. RON și a unor beneficii (dividende) pentru acționari în valoare totală de 315 mil. RON pentru perioada 2009 – 2012.

Dincolo de cifrele și graficele care pot fi relevante dar "reci" din perspectiva unei persoane care dorește să se apropie de acest domeniu (domeniu care, spre deosebire de filmul de box-

office invocat mai sus, nu este interzis celor sub 18 ani), apreciem că elementele tehnice din cadrul culturii investiționale, trebuie completate cu acumulări din sfera unei științe recent dezvoltate și anume economia comportamentală, care încearcă să clarifice și mecanismele psihice care stau la baza deciziilor investiționale și a deciziilor de orice natură adoptate pe parcursul vieții. Dar despre... detalii ale culturii investiționale și mecanismelor psihice ale deciziilor adoptate în lumea piețelor financiare vom putea vorbi într-o întâlnire viitoare cu cititorii noștri...

În dialog cu d-nul dr. ing. ec. COSTEL CEOCEA - Președinte Director General SIF Moldova SA

acestor locuri. Din 2012, SIF2 Moldova alătură numelui său, cu mândrie, semnul bourului. După cum ne-am obișnuit acționarii și partenerii, ne vom strădui în continuare să le răsplătim încrederea. Pasionații de mitologie bursieră știu că taurul, strănepotul falnicului bour, este simbolul puterii financiare, simbolul creșterii valorii acțiunilor și în final al bunăstării. Rămânem atașați valorilor noastre istorice și, inspirați de imaginea consacrată a trendului ascendent de piață, ne legăm identitatea vizuală de bourul Moldovei. Aceasta emblemă amintește de tradițiile acestor locuri și arată misiunea noastră de a identifica noi oportunități de creștere pentru investițiile companiei, pentru profitul și încre-